

บทที่ 4

ความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การฟอกเงินในประเทศไทย

ในประเทศไทยปัจจุบัน อาชญากรรมที่เกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อสังคมไทยมากที่สุด คือ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจและอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งสร้างความเสียหายให้แก่ประเทศไทยอย่างมากมายมหาศาล อาชญากรรมทั้งสองประเภทนี้เมื่อผู้ก่ออาชญากรรมนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาประกอบอาชญากรรม ทำให้เป็นปัญหาที่ยากแก่การแก้ไขและปราบปราม ซึ่งกฎหมายต่าง ๆ ที่ใช้บังคับในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดในประเทศไทยมีขอบเขตที่จำกัดไม่สามารถครอบคลุมการกระทำใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นการฟอกเงินโดยตรง จึงมีแนวความคิดที่จะกำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และมีปัญหาตามมาว่า สาระสำคัญของกฎหมายดังกล่าวควรเป็นเช่นใด จึงจะเหมาะสมกับสภาพการณ์ของเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในประเทศไทย ซึ่งในสังคมไทยการฟอกเงินเป็นเรื่องใหม่ที่น่าสนใจ เนื่องจากจะเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวม และประชาชนจำนวนมาก เช่น การค้ายาเสพติด การค้าประเวณี หรือการคอร์รัปชัน รวมทั้งอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ

การฟอกเงินนั้นเมื่อพิจารณาจากมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยในปัจจุบัน ตามประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้บังคับมีความผิดฐานรับของโจรมีบทลงโทษผู้ที่ช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื่อ รับจำหน่ายหรือรับไว้โดยประการใด ซึ่งทรัพย์สินอันได้มาโดยการกระทำความผิด แต่บทลงโทษดังกล่าวได้กำหนดลักษณะความผิดที่ได้ทรัพย์สินมาไว้โดยเฉพาะเจาะจง เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ เป็นต้น ไม่ครอบคลุมถึงอาชญากรรมทางเศรษฐกิจหรืออาชญากรรมที่ร้ายแรงอื่น ส่วนการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญานั้น มีลักษณะการใช้และการตีความที่คับแคบ อันได้แก่ ทรัพย์สินที่บุคคลใดทำหรือมีไว้เป็นความผิดเป็นทรัพย์สินที่บุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดหรือได้มาโดยได้กระทำความผิด เป็นต้น ซึ่งหากทรัพย์สินดังกล่าวโอนต่อไปหลายทอด หรือปะปนอยู่กับทรัพย์สินอื่น หรือเปลี่ยนแปลงไปแล้ว การริบทรัพย์สินตามกฎหมายดังกล่าวไม่อาจบังคับใช้ได้ โดยเฉพาะหากมีการฟอกเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำที่มีขอบด้วยกฎหมาย มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวไม่อาจใช้บังคับได้เลย กฎหมายที่นับได้ว่ามีส่วนในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือ พระราชบัญญัติมาตรการในการ

ปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 แต่กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้มีการริบเฉาะทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งได้มีการเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะเปลี่ยนสภาพไปที่ครั้งก็ตาม อันเป็นการเอื้ออำนวยต่อการปราบปรามการฟอกเงินได้ส่วนหนึ่ง แต่ประการสำคัญ คือ การเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินหรือการฟอกเงินยังมิได้มีกฎหมายกำหนดให้เป็นความผิดและมีโทษแต่ประการใด บุคคลที่กระทำการฟอกเงินหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชญากรรม จึงไม่ต้องรับผิดหรือมีโทษตามกฎหมาย¹

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ส่วนสำคัญที่มีผลต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมก็คือ การกำหนดความผิดมูลฐานไว้ในกฎหมายดังกล่าว ความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้นี้ ผู้กระทำความผิดตามฐานความผิดที่กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานยังมิมีความผิดฐานฟอกเงิน แต่ถ้าผู้กระทำความผิดหรือบุคคลอื่นกระทำการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดตามความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ผู้นั้นจึงจะมีความผิดฐานฟอกเงิน ดังนั้น ความผิดมูลฐานจึงมีความสำคัญที่จำเป็นจะต้องกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

การฟอกเงินมีลักษณะเป็นการสมคบกันประกอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจหรืออาชญากรรมร้ายแรงอื่น ๆ การสมคบกันไม่จำเป็นต้องมีความตกลงกันไว้ล่วงหน้า อาจกระทำความผิดหลังจากที่ความผิดฐานหนึ่งสำเร็จลงแล้ว หรือยังมิได้มีการกระทำความผิดฐานอื่นเกิดขึ้น และบุคคลที่กระทำความผิดอาจจะเป็นบุคคลเดียวกันหรือคนละคนก็ได้ แล้วแต่ว่าผู้กระทำการฟอกเงินจะเข้าร่วมในเวลาใดและในฐานะใด เช่น ในฐานะผู้ฟอกเงินหรือในฐานะผู้บงการให้มีการกระทำความผิด การฟอกเงินเป็นแหล่งที่มาของเงินทุนสำหรับองค์กรอาชญากรรม และก่อให้เกิดการลงทุนใหม่ ๆ ซึ่งอาจมีอำนาจในทางเศรษฐกิจที่จะนำไปใช้ในทางที่เป็นอันตรายต่อสังคมโดยรวม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมการฟอกเงิน โดยกำหนดความผิดอาญาฐานเกี่ยวกับการฟอกเงิน เพื่อนำไปใช้บังคับแก่การฟอกเงิน ในทำนองเดียวกัน Money Laundering Control Act 1986 มาตรา 1956 ของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีกรอบที่กว้างขวางในเรื่องของการโอนเงิน ไม่ว่าเงินนั้นจะได้มาจากความผิดมูลฐานใด หากเป็นเงินที่ได้มาจากรูปแบบของการ

¹ ไชยยศ เหมะรัชตะ, “กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน,”

กระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย โดยผู้รับเงินรู้ว่าผู้ให้เงินไม่มีแหล่งที่มาของเงินที่แน่นอน ก็เป็นการเพียงพอแล้วที่จะถือว่าผู้รับเงินกระทำการเป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน การรับเงินไว้โดยไม่อาจอธิบายได้ถึงแหล่งที่มาของเงินจำนวนมากเป็นเหตุผลหนึ่งในการ แสดงให้เห็นว่าผู้กระทำมีเจตนาช่วยให้เงินจากองค์กรอาชญากรรมคงอยู่และยังเบี่ยงเบน ความสนใจไปจากผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง ในการกระทำดังกล่าวผู้ฟอกเงินย่อมได้รับ ประโยชน์ตอบแทนอยู่ในตัว ดังนั้น การกำหนดความผิดอาญาฐานเกี่ยวกับการฟอกเงิน จะทำให้แยกแยะกระแสการเงินที่หมุนเวียนอย่างผิดปกติและจะติดตามวงจรการเงินไปจน ถึงผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง ซึ่งเป็นการขัดขวางฐานทางเศรษฐกิจขององค์กรอาชญากรรม และทำให้สภาวะเศรษฐกิจของประเทศมีความมั่นคงและอยู่ในรูปแบบที่ปกติ²

4.1 ความผิดมูลฐานเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงินกับหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ของบุคคลตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ

4.1.1 สิทธิเสรีภาพของบุคคลและข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญของไทย

เพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของ บุคคลนั้น จึงควรทำความเข้าใจความหมายของคำว่า สิทธิและเสรีภาพในเบื้องต้นก่อนว่า มีความหมายอย่างไร

สิทธิ (Right) คือ ประโยชน์ที่กฎหมายรองรับและคุ้มครองให้แก่ บุคคลในอันที่จะกระทำการเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือบุคคลอื่น เช่น สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิ ในชีวิตร่างกาย³ นอกจากนี้ สิทธิยังหมายถึงความถึงความชอบธรรมที่บุคคลอาจใช้ยันกับ ผู้อื่นเพื่อคุ้มครองตนเองหรือเพื่อรักษาผลประโยชน์ของบุคคลนั้น ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Right” ภาษาเยอรมันใช้คำว่า “Recht” ภาษาลาตินใช้คำว่า “Jus” ซึ่งหมายความว่า ความถูกต้องหรือความชอบธรรมของบุคคลที่มีต่อทรัพย์สินหรือเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้น และจะต้องได้รับความคุ้มครอง โดยมีวัตถุประสงค์แห่งสิทธิเป็นทรัพย์สิน

² ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมาย, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 9-10.

³ มานิตย์ จุมปา, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ, พ.ศ. 2540 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2541), หน้า 46.

เสรีภาพ (Liberty) คือ ภาวะของมนุษย์ที่ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของผู้อื่น มีอิสระที่กระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เช่น เสรีภาพในการติดต่อสื่อสาร เสรีภาพในการเดินทาง⁴

หลังจากที่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ประชาชนชาวไทยได้เริ่มมีสิทธิเสรีภาพในด้านต่าง ๆ มากขึ้น สิทธิเสรีภาพเช่นว่านี้มีได้หมายถึงเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับด้านการเมืองการปกครองเท่านั้น แต่หมายความรวมถึงสิทธิต่าง ๆ ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของมนุษย์ ซึ่งรวมถึงสิทธิในทรัพย์สินด้วย โดยสิทธิต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นี้ได้มีบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญอันถือเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันและคุ้มครองสิทธิดังกล่าวให้มีความมั่นคง เพราะถ้าหากไปบัญญัติไว้ในกฎหมายอื่นก็อาจทำให้ไร้ความหมาย ขาดความศักดิ์สิทธิ์ เนื่องจากกฎหมายอื่น ๆ เหล่านั้นอาจถูกยกเลิกได้ง่ายกว่ารัฐธรรมนูญ และเพราะความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ จึงมีหลักว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดจะมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมิได้ จึงทำให้มีการนำเอาหลักสิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวไทยมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

แม้ว่าประเทศไทยจะได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญมาหลายครั้งหลายหนก็ตาม แต่ในรัฐธรรมนูญฉบับถาวรทุกฉบับก็จะต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลไว้ด้วยเสมอ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 33 ความว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิ และการจำกัดเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย” และในมาตรา 57 บทบัญญัติว่า “รัฐต้องรักษากฎหมายและความสงบเรียบร้อยเพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน และในการดำเนินชีวิตโดยปกติสุข”

จากบทบัญญัติที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่า นับตั้งแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน รัฐธรรมนูญได้นำหลักการในการให้ความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลมาบัญญัติไว้ การจะเข้าไปจำกัดหรือตัดทอนสิทธิในทรัพย์สินของ

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 46.

บุคคลย่อมไม่อาจกระทำได้ เว้นแต่จะมีบทบัญญัติของกฎหมายตราขึ้นเป็นการเฉพาะ สิทธิในทรัพย์สินของบุคคลจะต้องผ่านกระบวนการพิจารณาแล้วอย่างละเอียดรอบคอบ ประกอบด้วยเหตุผลอย่างเพียงพอจึงจะกระทำได้ เช่น เรื่องการเวนคืนที่ดิน การริบทรัพย์สิน เป็นต้น แต่การที่จะตรากฎหมายขึ้นมาเพื่อจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลเป็นการเฉพาะนั้น ต้องมีเหตุผลและต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาร่างกฎหมายด้วยความละเอียดรอบคอบ จึงเป็นที่มั่นใจได้ว่ากฎหมายที่จะตราขึ้นมาเพื่อให้มีผลบังคับเป็นการจำกัด

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นผลมาจากการปฏิรูปทางการเมืองเพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งเป็นความหวังว่าจะเป็นบทบัญญัติที่จะปรับเปลี่ยนระบบการเมือง การปกครองไปสู่ระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบ ซึ่งประชาชนจะมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองมากขึ้น นอกจากนี้รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวยังได้บัญญัติอย่างชัดเจนในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้อย่างชัดเจน และกำหนดให้องค์กรของรัฐใช้อำนาจโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่สิทธิเสรีภาพนั้นจะต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังได้ให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยทั้งกลุ่มและปัจเจกบุคคล รวมทั้งให้สิทธิแก่ประชาชนในการเข้ามีส่วนร่วมโดยตรงในการบัญญัติกฎหมาย การตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐ สิทธิเสรีภาพที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญดังกล่าว เช่น สิทธิเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิเสรีภาพภายในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และเสรีภาพในเคหสถาน เป็นต้น แม้ว่ารัฐธรรมนูญจะรับรองสิทธิเสรีภาพไว้ แต่สิทธิเสรีภาพที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญบางประการอาจมีการจำกัดสิทธิเสรีภาพนั้นได้ โดยกำหนดเงื่อนไขไว้ เช่น เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 รับรองไว้ในมาตรา 39 ในขณะที่เดียวกันก็กำหนดให้มีการจำกัดเสรีภาพไว้ในวรรคสอง ดังที่บัญญัติว่า

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามของจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน”

สิทธิเสรีภาพของบุคคลที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ โดยหลักแล้วจะจำกัดสิทธิเสรีภาพไม่ได้ เว้นแต่จะอาศัยอำนาจตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นไม่ได้ ซึ่งกฎหมายที่จำกัดสิทธิเสรีภาพนี้จะต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งใช้บังคับแก่กรณีหนึ่งกรณีใดหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง

4.1.2 ความผิดมูลฐานและหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญของไทย

ประเทศไทยได้ดำเนินร่างกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2537 ซึ่งก่อนที่จะมีการร่างกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้มีการจัดให้มีการสัมมนาและทำประชาพิจารณ์หลายครั้ง ผลที่ได้รับมีผู้เห็นด้วยในการที่จะออกกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงได้มีการยกวางขึ้นมา จนกระทั่งปัจจุบันกฎหมายดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณาของรัฐสภาแล้ว เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2542 คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นมาตรการทางกฎหมายที่จะลงโทษผู้ที่กระทำการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 3 จึงต้องมีบทบัญญัติในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล ซึ่งได้แก่ การจำกัดเสรีภาพในเคหสถาน จำกัดเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยชอบด้วยกฎหมาย จำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ และจำกัดสิทธิในทรัพย์สิน โดยให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐในการยึดอายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว หรือให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐในการยับยั้งการทำธุรกรรมไว้ชั่วคราว เป็นต้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลบางประการ ข้อจำกัดดังกล่าวไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เพราะตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 35 มาตรา 37 มาตรา 48 และมาตรา 50 ซึ่งเป็นข้อยกเว้นของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่ให้กระทำได้⁵

⁵ อรรถนพ ลิขิตจิตถะ, ประเทศไทยได้อะไรจากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, เอกสารประกอบการสัมมนา, ศูนย์ข้อมูลอาชญากรรมทางธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541, หน้า 7.

มาตรา 29 การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหมายหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม

มาตรา 35 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน

บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถานโดยปกติสุข การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการตรวจค้นเคหสถานจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา 37 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย

การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อกัน รวมทั้งการกระทำด้วยประการอื่นใดเพื่อให้ล่วงรู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสารทั้งหลายที่บุคคลมีติดต่อกันจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา 48 สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 50 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ และการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุขโรค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาด หรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน⁶

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ของประเทศไทย ได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้อย่างชัดเจนว่ามีความผิดฐานใดบ้าง เพื่อเป็นหลักประกันในการคุ้มครองประชาชนผู้บริโภคไม่ให้ถูกกลั่นแกล้ง แต่เดิมนั้นร่างกฎหมายที่เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้ 2 ฐานความผิด คือ (1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และ (2) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไปเพื่อการอนาจารซึ่งหญิงและเด็ก เพื่อให้สำเร็จความใคร่ของผู้อื่น และความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีเฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี และเมื่อร่างกฎหมายดังกล่าวได้เข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในชั้นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้มีการแก้ไขโดยเพิ่มเติมความผิดมูลฐานเข้าไปเป็น 10 ฐานความผิด แต่เมื่อมีการพิจารณาในวาระ 2 วาระ 3 ของสภาผู้แทนราษฎร ก็ได้ลงมติเหลือความผิดมูลฐานเพียง 2 ฐานความผิดเช่นเดิม ต่อมาร่างกฎหมายได้เสนอเข้าสู่วุฒิสภา ได้มีการแก้ไขโดยเพิ่มความผิดมูลฐานเข้าไป ทำให้ต้องส่งร่างกฎหมายกลับมาสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้ง จนกระทั่งได้มีการตั้งกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินร่วมกันของทั้งสองสภา โดยคณะกรรมาธิการดังกล่าวได้พิจารณาเพิ่มความผิดมูลฐานเป็น 7 ฐานความผิด ดังรายละเอียดตามภาคผนวก ข.

⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.

4.1.3 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลบางประการ

1) จำกัดเสรีภาพในเคหสถาน เช่น ผู้ครอบครองต้องยอมให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปในเคหสถานเพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึด-อายัดทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานใด เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเน้นเข้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานจะถูกยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ตามมาตรา 38 (3) ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2) จำกัดเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยชอบด้วยกฎหมาย เช่น เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์สื่อสารในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่อาจยื่นคำขอต่อศาลแพ่ง เพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้เข้าถึงข้อมูลได้โดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์พิเศษ (เช่น การดักฟังทางโทรศัพท์)

3) จำกัดสิทธิในทรัพย์สิน เช่น ให้คณะกรรมการธุรกรรม หรือ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ป.ป.ง.) มีอำนาจสั่งยึด-อายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวไม่เกิน 90 วัน หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการโอน จำหน่าย ยกย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และให้อำนาจศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ ตามมาตรา 48 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

4) จำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม เช่น ตามมาตรา 35 และมาตรา 36 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ให้คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ป.ป.ง.) มีอำนาจยับยั้งการทำธุรกรรม 3 วันทำการ หรือ 10 วันทำการได้ หากมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับหรืออาจเกี่ยวกับการฟอกเงิน⁷

⁷ อรรถนพ ลิขิตจิตตะ, ประเทศไทยได้อะไรจากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 7.

การกำหนดความผิดมูลฐานไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น วัตถุประสงค์หลักอันหนึ่งก็คือ เพื่อความสะดวกในการริบเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งมีความผิดมูลฐานหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งมีความผิดมูลฐาน ปัญหาว่า การริบเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวจะเป็นการลิดรอนสิทธิของบุคคลตามกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น พิจารณาจากบทมาตรา 48 วรรคแรกของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครองขอบเขตแห่งสิทธิ และการจำกัดสิทธิย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

จะเห็นได้ว่า ตามพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์การคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินไว้เป็นขั้นเป็นตอน จึงเป็นการพิจารณาถึงตัวทรัพย์สินโดยเฉพาะ ไม่ได้พิจารณาถึงตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นว่ากระทำความผิดหลักในทางอาญาหรือไม่ กล่าวคือ เริ่มตั้งแต่บทนิยามคำว่าความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ 7 ฐาน จำนวนเงินสดหรือทรัพย์สินที่ต้องรายงาน การยับยั้งการทำธุรกรรม (ต้องมีเหตุอันควรสงสัย) หรือยึดอายัดทรัพย์สิน (ต้องมีเหตุอันควรเชื่อ) และกระทำโดยคณะกรรมการธุรกรรมซึ่งต้องถูกควบคุมโดยคณะกรรมการ ป.ป.ง. อีกชั้นหนึ่ง การให้อัยการร้องขอต่อศาลเพื่อพิจารณานั้นก็ต้องปรากฏหลักฐานที่เชื่อได้ เลขานุการต้องประกาศหรือแจ้งให้เจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียยื่นคำร้องเข้ามาในคดีเพื่อความเป็นธรรมแก่คู่กรณี มีหลักประกันในการคืนทรัพย์สินพร้อมชดใช้ค่าเสียหาย ค่าเสื่อมสภาพ หรือถ้าคืนไม่ได้ให้ชดใช้ราคา และในที่สุดศาลจะเป็นผู้ไต่สวนและวินิจฉัยชี้ขาดเองว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่เพื่อสั่งริบหรือสั่งคืนต่อไป นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้เจ้าของทรัพย์สินซึ่งไม่ทราบประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขานุการให้มาร้องขอคืนได้ภายใน 1 ปี แม้ศาลจะมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้วก็ตาม

ดังนั้น การริบทรัพย์สินโดยไม่มีความผิดหลักตามพระราชบัญญัตินี้ จึงชอบด้วยหลักการและเหตุผล เป็นธรรม และไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 48 วรรค 1 ซึ่งจะคุ้มครองเฉพาะทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบเท่านั้น จะไม่รวมถึงทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดซึ่งเกินขอบเขตแห่งสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครอง⁸

⁸ อรรถนพ ลิขิตจิตตะ, เอกสารถาม-ตอบประกอบการแถลงและชี้แจงร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร, หน้า 68.

4.2 แนวความคิดในการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การฟอกเงินของประเทศไทย

4.2.1 ความเป็นมาของกฎหมายฟอกเงิน

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาระดับประเทศ ดังนั้น องค์การสหประชาชาติได้มีมติเกี่ยวกับการปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดออกมาหลายฉบับ นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 ถึงปี ค.ศ. 1987 และในปี ค.ศ. 1988 องค์การสหประชาชาติมีมติกำหนดอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (Vienna Convention : United Nations Vienna Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drug and Psychotropic Substances) มีประเทศที่ลงนามรับรอง 71 ประเทศ ประเทศไทยได้เข้าร่วมประชุมด้วย แต่ไม่ได้ลงนามในอนุสัญญาดังกล่าว จนถึงปัจจุบันมีประเทศต่าง ๆ เข้าเป็นภาคีแล้วทั้งสิ้น 145 ประเทศ

อนุสัญญาเวียนนา (Vienna Convention) ได้กำหนดความผิดอาญาฐานฟอกเงินเพื่อให้รัฐสมาชิกนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหากฎหมายภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าว โดยกำหนดมาตรการที่เป็นความผิดอาญาแก่ผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ที่อำนวยความสะดวกในการเปลี่ยนมือ การโอนสิทธิในทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดหรือทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว ผู้ให้คำแนะนำให้คำปรึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด หรือซุกซ่อนเงินหรือทรัพย์สินนั้น ๆ ไว้ภายใต้วิธีการทางบัญชีหรือประการอื่น ๆ ผู้สนับสนุนหรือจัดการทางการเงินซึ่งเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ผู้เปลี่ยนสภาพทรัพย์สินซึ่งมีที่มาเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะปกปิดหรือเปลี่ยนแปลงแหล่งที่มาของทรัพย์สิน ผู้ปกปิดสภาพแหล่งที่มาที่ตั้งของทรัพย์สินหรือเจ้าของที่แท้จริงผู้ซึ่งรู้หรือควรรู้ว่าทรัพย์สินนั้นได้มาโดยการค้ายาเสพติด หรือได้มาโดยการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแต่รับทรัพย์สินนั้นไว้

นอกจากนี้ อนุสัญญาสหประชาชาติดังกล่าว (Vienna Convention) ยังได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ายาเสพติด ได้แก่ การริบทรัพย์สิน (Confiscation), การส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition), การควบคุมการส่งมอบยาเสพติด (Controlled Delivery), การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย (Mutual Legal Assistance), การโอนการดำเนินคดี (Transfer of Proceedings) ซึ่งมาตรการต่าง ๆ เหล่านี้ ประเทศไทยมีกฎหมายภายในออกมารองรับเกือบหมดแล้ว คงเหลือแต่การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ยังไม่มีกฎหมายรองรับประเทศไทยจึงต้องดำเนินการยกร่างกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้น เพื่อให้สามารถดำเนินการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฉบับดังกล่าวได้ นอกจากนี้ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการกับองค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งมีเงินทุนจำนวนมากสนับสนุนและเป็นสิ่งจูงใจให้กระทำความผิด เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสรักษาเงินสกปรกไปกระทำความผิดอีก หรือสร้างอิทธิพลทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ และยังเป็นการสร้างความเป็นธรรมทางสังคมและเศรษฐกิจให้กับผู้ประกอบการโดยสุจริตด้วย⁹

ก่อนที่ประเทศไทยจะมีการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยตรง มีกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันที่เกี่ยวกับวิธีดำเนินการแก่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดประเภทต่าง ๆ กล่าวคือ

1) ประมวลกฎหมายอาญา

ในประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดทางอาญาบางฐานความผิด ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติไว้ในมาตรา 18 (5) ให้การริบทรัพย์สินเป็นโทษอย่างหนึ่งสำหรับที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิด โดยหลักเกณฑ์การริบทรัพย์สินได้บัญญัติไว้ในมาตรา 32 ถึงมาตรา 37

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1.

การริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา สามารถแยกได้เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

(1) ทรัพย์สินที่ทำหรือมีไว้เป็นความผิด ตามกฎหมายแล้วตัวทรัพย์สินนั้น เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายที่ห้ามไม่ให้บุคคลใด ๆ ทำขึ้น หรือห้ามการมีไว้ซึ่งเป็นไปตาม มาตรการป้องกันไม่ให้ผู้ใดนำทรัพย์สินนั้นไปใช้กระทำความผิดอีก เพราะเป็นทรัพย์สินที่ผิด กฎหมายโดยตัวของทรัพย์สินเอง เช่น ยาเสพติด เงินตราปลอม ปืนที่ไม่มีทะเบียน เป็นต้น การริบทรัพย์สินตามลักษณะนี้เป็นไปตามมาตรา 32 แห่งประมวลกฎหมาย อาญา โดยบัญญัติให้ศาลต้องมีคำสั่งริบทรัพย์สินประเภทนี้เสมอไป ไม่ว่าจะ เป็นของผู้กระทำความผิดหรือไม่ และจะมีผู้กระทำความผิดถูกลงโทษตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม

(2) ทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด กรณีนี้ตัว ทรัพย์สินมิใช่สิ่งที่ผิดกฎหมายในตัวเอง แต่การลงโทษริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา 33 (1) เป็นไปเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด เช่น ใช้อาวุธมีดฆ่าหรือ ทำร้ายร่างกายผู้อื่น ศาลริบมีดนั้นได้ และบางกรณีการริบทรัพย์สินเป็นไปเพื่อตัดโอกาส ไม่ให้ผู้กระทำความผิดนำทรัพย์สินนั้นมากระทำความผิดได้อีก เช่น ใช้อุปกรณ์ในการ ลักทรัพย์ การริบทรัพย์สินลักษณะนี้เป็นดุลพินิจของศาลว่าจะริบหรือไม่ แต่มีบทยกเว้นที่จะ ไม่ริบ หากเป็นทรัพย์สินของผู้อื่นที่ไม่ได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดด้วย

(3) ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด กรณีนี้การริบทรัพย์สินมุ่ง ลงโทษผู้กระทำความผิดโดยตรง โดยไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้รับประโยชน์ซึ่งเป็น ทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดของตน และเป็นการตัดแรงจูงใจผู้กระทำความผิด ไม่ให้ไปกระทำความผิดอีก เช่น ริบเงินที่ได้มาจากการรับจ้างขนของหนีภาษี การริบ ทรัพย์สินลักษณะนี้เป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 (2) และศาลมีอำนาจ ที่ริบทรัพย์สินดังกล่าวหรือไม่ก็ได้ โดยมีบทยกเว้นไว้ว่า ทรัพย์สินดังกล่าวจะไม่ริบหาก เป็นของผู้อื่นซึ่งไม่ได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดนั้นด้วย

(4) โทษริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 34 เป็นเรื่องการ ริบทรัพย์สินที่เรียกเอาทรัพย์สินหรือให้ทรัพย์สินกันในการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือเป็นทรัพย์สินที่ให้ในการจูงใจให้บุคคลกระทำความผิด เพราะทรัพย์สินเหล่านี้อาจ เป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือได้มาจากการกระทำความผิดตามมาตรา 33 แห่งประมวล กฎหมายอาญาได้อยู่แล้ว แต่มาตรา 34 ได้บัญญัติขึ้นมาเพื่อบังคับให้มีการริบทรัพย์สิน ทั้งสิ้น ไม่ให้ศาลใช้ดุลพินิจอย่างกรณีตามมาตรา 33 ข้อแตกต่างอีกประการหนึ่ง คือ ในตอนท้ายของมาตรา 34 (2) สำหรับทรัพย์สินที่ให้เป็นรางวัล ในการที่บุคคลได้กระทำ

ความผิดซึ่งถือเป็นเรื่องพิเศษเพราะการให้ทรัพย์สินหลังจากการกระทำความผิดแล้วนั้น ไม่เป็นความผิดไม่เข้าหลักเกณฑ์เป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาจากการกระทำความผิด จึงต้องบัญญัติไว้เป็นกรณีพิเศษ

การริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญานี้ เมื่อศาลมีคำสั่งริบแล้วให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 35

2) พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

ภายหลังจากที่ประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 และมีการแก้ไขในปี พ.ศ. 2534 แต่การดำเนินการปราบปรามยาเสพติดยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากการค้ายาเสพติดมีเครือข่ายที่ขยายกว้างขวางมากขึ้น และเป็นการยากที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นหัวหน้าใหญ่ของกิจการ หรือองค์การค้ายาเสพติดมาลงโทษได้ ดังนั้น เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ จึงจำเป็นต้องมีมาตรการที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าวโดยเฉพาะ จึงได้มีการบัญญัติพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

การริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

(1) ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ได้แก่ เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และให้หมายความรวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อหรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่นโอนไปเป็นของบุคคลอื่น หรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม (ตามมาตรา 3) เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัยว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พนักงานอัยการจะพิจารณายื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น (ตามมาตรา 27) เมื่อศาลมีคำสั่งแล้ว ทรัพย์สินนั้นจะตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ตามมาตรา 31)

(2) ทรัพย์สินของกลาง ได้แก่ ทรัพย์สินที่เป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ หรือ ทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ริบเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม (ตามมาตรา 30) โดยพนักงานสอบสวนจะต้องทำสำนวนคดียาเสพติดเสนอพนักงานอัยการตามขั้นตอนตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พนักงานอัยการจะพิจารณาฟ้องคดียาเสพติด และร้องขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินของกลาง (ตามมาตรา 30) แล้วแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีจำหน่ายแพร่หลายสองวันติดต่อกัน เพื่อให้เจ้าของร้องเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา หากไม่ปรากฏเจ้าของ หรือเจ้าของไม่สามารถแสดงให้ศาลเห็นว่าตนไม่ได้สงสัยว่าจะมีการนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ในการกระทำความผิด ศาลจะพิจารณาสั่งริบทรัพย์สินของกลางนั้นให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ตามมาตรา 30)

(3) ทรัพย์สินที่ต้องริบโดยผลของกฎหมาย เป็นทรัพย์สินที่ต่อเนื่องมาจากกระบวนการตรวจสอบทรัพย์สินใน 2 ลักษณะ คือ

ก. ในกรณีที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง แต่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของหรือไม่มีผู้ใดมาขอรับทรัพย์สินคืนภายในหนึ่งปี ให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ตามมาตรา 31 วรรค 1)

ข. ไม่สามารถดำเนินคดีต่อไปได้ภายในสองปี เนื่องจากผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนี ให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ตามมาตรา 32 วรรค 2)

จะเห็นได้ว่า ผลของการริบทรัพย์สินดังกล่าว เป็นการดำเนินการเพื่อนำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (มาตรา 34) ซึ่งเป็นส่วนที่เพิ่มเติมจากงบประมาณของทางราชการที่ได้รับตามปกติ อันจะเป็นผลให้สามารถขยายการปฏิบัติงานต่าง ๆ ออกไปมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลดีในการลดปัญหา ยาเสพติด

ลักษณะวิธีการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นวิธีการซึ่งเริ่มจากการสืบสวนจากแหล่งที่มาของความผิดไปสู่ตัวทรัพย์สิน กล่าวคือ ต้องมีผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเสียก่อน เช่น ผลิตจำหน่าย นำเข้า ส่งออก เป็นต้น หลังจากนั้น ถ้ามีเหตุสงสัยว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงจะมีการตรวจสอบทรัพย์สินอันนำไปสู่การริบทรัพย์สินในที่สุด ทั้งนี้ หากผู้ต้องหาหรือจำเลยสามารถพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายได้แล้ว ก็จะได้รับทรัพย์สินดังกล่าวนั้นคืนกลับไป

อย่างไรก็ตาม แม้กฎหมายฉบับนี้จะเกี่ยวข้องกับการปราบปรามการฟอกเงิน ด้วยการให้ศาลมีอำนาจริบทรัพย์สินจากการกระทำความผิด ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินไปกี่ครั้งหรือโอนหรืออยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่นก็ตาม แต่ก็ยังไม่ถือว่ากฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือกฎหมายฟอกเงินอย่างแท้จริง ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลหลายประการ กล่าวคือ

ก. พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์จำกัดแต่เฉพาะในการปราบปรามการค้ายาเสพติดเท่านั้น โดยกำหนดให้มีอำนาจดำเนินการตรวจสอบและยึดหรืออายัดอันนำไปสู่การริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่ได้มีบทบัญญัติให้ดำเนินการแก่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดประเภทอื่น ๆ

ข. กฎหมายฉบับนี้กำหนดแต่เพียงมาตรการริบทรัพย์สินที่เปลี่ยนสภาพไปจากเดิมเท่านั้น แต่ไม่ได้กำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินโดยการเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดให้เป็นทรัพย์สินที่ถูกต้องตามกฎหมาย

ค. จากหลักทั่วไปของกฎหมายอาญานั้น ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรไทยจะสามารถรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้ก็ต่อเมื่อมีคำพิพากษาของศาลต่างประเทศถึงที่สุด ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นการยากที่จะนำตัวหรือใช้เวลานานที่จะนำตัวบุคคลผู้กระทำความผิดมารับโทษตามพระราชบัญญัตินี้ได้¹⁰

¹⁰ ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. หน้า 71-72.

3) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

การคอร์รัปชันหรือทุจริตในวงราชการเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคมของทุกประเทศอย่างมากเช่นเดียวกับปัญหายาเสพติด ดังนั้น ในแต่ละประเทศจึงต้องกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อยับยั้งไม่ให้ข้าราชการกระทำการทุจริตและเพื่อทำการปราบปรามเหล่าข้าราชการที่ทุจริตและประพฤติมิชอบอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนและประเทศชาติ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งซึ่งประสบปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการอย่างมาก จนได้มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2530 โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 ในสาระสำคัญของพระราชบัญญัติฉบับนี้ นอกจากกำหนดให้อำนาจแก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการเพื่อทำการสอบสวนการทุจริตหรือประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐรวมทั้งเสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อคณะรัฐมนตรีแล้ว กฎหมายยังได้กำหนดมาตรการลักษณะใหม่ อันเกี่ยวข้องกับการดำเนินการแก่ทรัพย์สินที่ข้าราชการได้มาจากการทุจริตหรือประพฤติมิชอบด้วย ซึ่งมีหลักการคล้ายคลึงกับการดำเนินการแก่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังที่ได้กล่าวมา

ส่วนหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการสำหรับดำเนินการแก่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(1) ลักษณะของการทุจริตในวงราชการ หมายความว่า การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือละเว้นไม่ปฏิบัติกรอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือได้ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ในส่วนลักษณะของการประพฤติมิชอบในวงราชการ หมายความว่า การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือละเว้นไม่ปฏิบัติกรอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือการใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง มติของคณะ

รัฐมนตรีอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งมุ่งหมายจะควบคุมดูแลการรับ การรักษา หรือการใช้เงิน หรือทรัพย์สินของแผ่นดิน ไม่ว่าจะการปฏิบัติหรือละเว้นไม่ปฏิบัตินั้น เป็นการทุจริตในวงราชการด้วยหรือไม่ก็ตาม และให้หมายรวมถึงการประมาทเลินเล่อในหน้าที่ดังกล่าวด้วย (มาตรา 3)

(2) เมื่อมีพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการหรือมีการร้องเรียนว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้คณะกรรมการพิจารณา วินิจฉัยเบื้องต้นก่อนว่า พฤติการณ์หรือเรื่องทีกล่าวหาว่าร้องเรียนนั้นมีมูลเพียงพอที่คณะกรรมการจะรับไว้พิจารณาหรือไม่ ในกรณีที่คณะกรรมการมีมติตามกรณีดังกล่าวว่า พฤติการณ์หรือเรื่องทีกล่าวหาว่าร้องเรียนมีมูลเพียงพอที่คณะกรรมการจะรับไว้พิจารณาได้ ก็ให้คณะกรรมการดำเนินการสืบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริงต่อไป (มาตรา 20)

(3) ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาผลการสืบสวนสอบสวนดังกล่าวแล้ว มีมติว่า กรณีมีมูลน่าเชื่อว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้คณะกรรมการสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นแสดงสินทรัพย์และหนี้สินของตนตามรายการ วิธีการและระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด แต่ระยะเวลาดังกล่าวนั้น จะต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน แต่ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน (มาตรา 21)

(4) เมื่อคณะกรรมการได้ดำเนินการตามมาตรา 21 แล้ว หากได้พิจารณา วินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ และไม่สามารถชี้แจงได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวนั้นตนได้มาโดยชอบ ให้ถือว่าผู้นั้นได้กระทำทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ และให้คณะกรรมการแจ้งให้พนักงานอัยการ ดำเนินการตามกฎหมาย แล้วเสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งหรือ ดำเนินการให้มีการส่งลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก (มาตรา 21 ทวิ)

(5) บรรดาทรัพย์สินที่คณะกรรมการมีมติว่า เป็นทรัพย์สินที่ร่ำรวยผิดปกติ หรือเพิ่มขึ้นผิดปกติดังกล่าวนี้ ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลโดยไม่ชักช้าเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน เว้นแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจะสามารถนำ พยานหลักฐานมาแสดงให้ศาลเห็นว่าทรัพย์สินดังกล่าวนั้นตนได้มาโดยชอบ (มาตรา 21 ตริ)

แม้ว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและการประพฤติมิชอบ ในวงราชการนี้ จะมีมาตรการทางกฎหมายที่ใช้รับทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้มา จากการฉ้อราษฎร์บังหลวง อันถือว่าเป็นการดำเนินการแก่ทรัพย์สินซึ่งได้มาจากการ กระทำความผิดก็ตาม แต่หลักการดังกล่าวเป็นเพียงส่วนหนึ่งของมาตรการป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงินเท่านั้น เนื่องจากเป็นการรับทรัพย์สินโดยมีวิธีการดำเนินการจาก

แหล่งของการกระทำความผิดซึ่งต้องมีพฤติการณ์หรือการร้องเรียนว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติเสียก่อน จึงจะสามารถทำการสืบสวนในทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้ ดังเช่นหลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ตั้งที่กล่าวมาแล้วนั่นเอง¹¹

4.2.2 เหตุผลในการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

4.2.2.1 เหตุผลทางด้านต่างประเทศ

ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการลักลอบค้ายาเสพติดและปัญหาการฟอกเงิน โดยไม่สามารถจะปราบปรามให้หมดไปได้ แต่กลับขยายตัวมากขึ้นเป็นลักษณะองค์กรอาชญากรรมและพัฒนาเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังไม่อาจเข้าร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญาเวียนนา 1988 (Vienna Convention) ได้ เพราะประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่ออกมาเพื่อรองรับข้อบัญญัติบางข้อของอนุสัญญา ได้แก่ การบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ประเทศไทยมีแต่เพียงกฎหมายที่ใกล้เคียง ซึ่งไม่สามารถปราบปรามการฟอกเงินได้โดยตรง จนถึงปัจจุบันนี้ประเทศไทยก็ไม่ได้เป็นสมาชิกของหน่วยงานหรือองค์กรระหว่างประเทศ หรือทำสนธิสัญญากับประเทศใด ๆ เพื่อต่อต้านการฟอกเงิน การที่องค์กรระหว่างประเทศได้มีอนุสัญญาหรือข้อกำหนดข้อตกลงระหว่างประเทศ เป็นเหตุผลที่จะผลักดันให้ประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้แต่ละประเทศมีกฎหมายที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสกัดกั้นการฟอกเงินและเป็นแนวทางเดียวกันนานาชาติจะให้ความร่วมมือในการสกัดกั้นการฟอกเงินในระดับระหว่างประเทศต่อไป และปัจจุบันนี้ประเทศไทยได้บัญญัติกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว โดยผ่านการพิจารณาของรัฐสภาเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2542 คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 75-78.

1) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด และ วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (Vienna Convention : United Nations Vienna Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances)

ข้อสัญญาเวียนนาได้ก่อตั้งขึ้น ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2531 เพื่อต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด ซึ่งรวมถึงการฟอกเงินผิดกฎหมายมีสาระสำคัญ ดังนี้

- (1) กำหนดข้อบังคับให้การฟอกเงินผิดกฎหมายถือเป็นความผิดทางอาญา
- (2) สนับสนุนการร่วมมือระดับนานาชาติ เพื่อให้การสืบสวนเป็นไปได้สะดวก
- (3) กำหนดให้สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนกันได้
- (4) กำหนดหลักการที่จะสนับสนุนการร่วมมือในการสืบสวน
- (5) กำหนดให้ประเทศต่าง ๆ ดำเนินการให้การรักษาความลับให้ลูกค้าของธนาคารไม่เป็นอุปสรรคต่อการสืบสวนคดีอาชญากรรม

อนุสัญญาเวียนนาหรืออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 อนุสัญญานับนี้ ได้กำหนดมาตรการกฎหมายไว้หลายประการที่ใช้ปราบปรามผู้เป็นตัวการค้ำหรือจำหน่ายยาเสพติด และมาตรการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด สำหรับในเรื่องการฟอกเงินนั้นอนุสัญญาได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนให้การฟอกเงินเป็นความผิดตามกฎหมาย ทั้งนี้ เพราะสหประชาชาติมีความเห็นดังที่กล่าวปรารภในอนุสัญญานี้ว่า “...ผลกำไรและความร่ำรวยมหาศาลทำให้องค์กรอาชญากรรมสร้างความเสื่อมเสียและเลวร้ายให้กับโครงสร้างของรัฐบาล ธุรกิจการค้า การเงินที่ถูกกฎหมาย รวมทั้งสังคมทุกระดับ” และการแก้ไขปัญหาคือ การลดรอนผลประโยชน์ของอาชญากรโดยมิให้ได้รับผลประโยชน์จากการประกอบอาชญากรรมของตน ซึ่งเป็นการขจัดแรงจูงใจในการประกอบอาชญากรรม

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 ได้กำหนดให้การกระทำต่อทรัพย์สินในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ เป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมายภายในของประเทศภาคี กล่าวคือ

1. การกระทำต่อตัวทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ประกอบด้วย การแปรสภาพ หรือโอนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเพื่อปกปิดแหล่งที่มา หรือเพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิดมิให้ถูกดำเนินคดี (ข้อ 3 วรรค 1 (ข)(1))
2. การปกปิดหรืออำพรางสถานะหรือแหล่งที่มาเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (ข้อ 3 วรรค 1 (ข)(2))
3. การครอบครองหรือใช้ทรัพย์สินนั้น โดยรู้ในขณะได้มาว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด (ข้อ 3 วรรค 1 (ค)(1))

จากหลักการที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 แต่ละประเทศจึงได้นำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกฎหมายอาญาภายในของแต่ละประเทศ เพื่อดำเนินการกับผู้กระทำความผิดต่อทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

สำหรับประเทศไทย ได้นำแนวทางดังกล่าวมากำหนดเป็นความผิดทางอาญา โดยได้มีการตรากฎหมายออกมาบังคับใช้ คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542¹²

¹² สีนหาท ประยูรรัตน์, เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง การดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, หน้า 1.

2) รายงานของ Financial Action Task Force (FATF)

FATF เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อต่อต้านการฟอกเงินผ่านทางสถาบันการเงินต่าง ๆ FATF เกิดจากการประชุมสุดยอดทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม 7 ประเทศ หรือกลุ่ม G7 เมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1989 ที่ประชุมได้มีมติจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหาของการฟอกเงินโดยเฉพาะ มีชื่อเรียกว่า Financial Action Task Force (FATF) ซึ่ง FATF ได้ประกาศรายงานของตนอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนเมษายน ค.ศ. 1990 ปัจจุบัน FATF มีสมาชิกทั้งหมด 26 ประเทศ ประกอบด้วย ประเทศกลุ่ม OECD ทั้ง 24 ประเทศ ได้แก่ (ออสเตรเลีย เบลเยียม แคนาดา เดนมาร์ก ฝรั่งเศส เยอรมนี กรีซ ไอร์แลนด์ อิตาลี ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ โปรตุเกส สเปน สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ ตุรกี สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย ฟินแลนด์ นิวซีแลนด์) และประเทศสิงคโปร์และฮ่องกง

ข้อเสนอแนะ 40 ประการของ FATF มีหลักการสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (หรืออนุสัญญาเวียนนา 1988) ซึ่งเป็นการต่อต้านการใช้ระบบการธนาคารเพื่อฟอกเงินของประเทศสมาชิกของ FATF โดยมีหลักการพอสรุปได้ ดังนี้

(1) การลงโทษการฟอกเงินผิดกฎหมาย

ประเทศสมาชิกของ FATF มีข้อกำหนดลงโทษการฟอกเงินผิดกฎหมายแตกต่างกันไป บางประเทศเอาผิดเฉพาะการกระทำโดยเจตนา บางประเทศเอาผิดกรณีที่ละเลยและไม่เจตนาด้วย ทั้งนี้ บทลงโทษมีตั้งแต่การปรับ การจำคุก และการห้ามไม่ให้ประกอบอาชีพบางประเภท

(2) การยึดและอายัดทรัพย์สิน

ประเทศสมาชิกของ FATF ส่วนใหญ่จะมีมาตรการภายในประเทศเกี่ยวกับการยึดและอายัดทรัพย์สินที่ได้จากการค้ายาเสพติด แต่ก็มีเพียงบางประเทศเท่านั้นที่มาตรการครอบคลุมถึงการยึดและอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินผิดกฎหมาย อีกทั้งกฎหมายภายในประเทศและสนธิสัญญาความร่วมมือทางกฎหมายก็ไม่ได้ระบุให้สามารถทำการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ได้จากการค้ายาเสพติดที่อยู่ในประเทศสมาชิก FATF อื่นได้

(3) กฎหมายเรื่องการเปิดเผยความลับของธนาคาร (Bank Secrecy Laws) และข้อกำหนดเรื่องการรายงาน

(3.1) การแสดงตนของลูกค้า ประเทศสมาชิก FATF ทุกประเทศไม่อนุญาตให้มีการใช้ชื่อบัญชีที่ปกปิดชื่อจริงของลูกค้า (Anonymous Account) ทั้งยังกำหนดให้ถูกต้องทำการแสดงตนในการฝากเงินด้วย

(3.2) การเก็บประวัติข้อมูลในการทำธุรกิจ ประเทศสมาชิก FATF บางประเทศกำหนดให้ธนาคารต้องทำการเก็บประวัติข้อมูลในการทำธุรกิจไว้ เพื่อจุดประสงค์ในการต่อต้านการฟอกเงินผิดกฎหมายและอาชญากรรมอื่น ๆ เช่น ข้อมูลด้านธุรกิจเงินสดมูลค่าสูง หรือข้อมูลธุรกิจด้านการต่างประเทศ เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้จะถูกส่งมอบให้ผู้รักษากฎหมายไว้ได้ในกรณีที่มีคำสั่งของศาล

(3.3) การสืบค้นหาธุรกิจที่ต้องสงสัย การสืบค้นหาธุรกิจที่น่าสงสัยในระบบการเงินของประเทศสมาชิก FATF สามารถกระทำได้โดยอาศัยวิธีการให้ธนาคารจัดตั้งระบบการตรวจค้นหาธุรกิจที่น่าสงสัยนั้นต่อเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายได้โดยไม่มี ความรับผิดชอบในข้อหาเปิดเผยความลับของลูกค้า แต่ทั้งนี้ ธนาคารของประเทศสมาชิก FATF บางประเทศก็ยังไม่สามารถรายงานธุรกิจดังกล่าวได้เพราะเป็นการขัดต่อกฎหมาย Secrecy Law ในขณะที่บางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา การไม่รายงานถึงธุรกิจดังกล่าว ถือเป็นความผิด¹³

3) EC Council Directive

ในกลุ่มประชาคมยุโรป (หรือปัจจุบันเรียกว่า สหภาพยุโรป) ซึ่งประกอบไปด้วยประเทศสมาชิก 13 ประเทศ และมีระบบเศรษฐกิจที่เรียกว่า ตลาดร่วมยุโรป อันประกอบไปด้วยทุนการให้บริการแรงงาน และสินค้าเคลื่อนจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งโดยเสรีปราศจากการกีดกัน โดยเฉพาะในการเคลื่อนย้ายทุนซึ่งตลาดร่วมยุโรปยอมให้มีการเคลื่อนไหวของเงินทุนและการให้บริการทางการเงินเป็นไปโดยเสรีภายในกลุ่มประชาคมยุโรป จึงเป็นช่องว่างขององค์กรอาชญากรรมที่จะแทรกแซงเข้ามาในกลุ่มเงินทุนและการไหลเวียนของเงินทุนโดยใช้บริการของสถาบันการเงิน ดังนั้น องค์กรหนึ่ง (Commission) ซึ่งทำหน้าที่ในทำนองบริหารของกลุ่มประชาคม

¹³ เมธี กุศลสร้าง. กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับบทบาทและภาระหน้าที่ของสถาบันการเงิน. หน้า 30-31.

ยุโรป จึงตระหนักว่า การค้ายาเสพติดนั้นก่อให้เกิดกำไรในทางการเงินเป็นจำนวนมากมหาศาล และทำให้องค์กรอาชญากรรมมีความเจริญเติบโตในทางเศรษฐกิจ ทั้งทำให้เกิดการแทรกแซงธุรกิจการค้าที่ถูกต้องตามกฎหมายได้ ระบบสถาบันการเงินอาจจะถูกใช้เป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน ประเทศสมาชิกของกลุ่มประชาคมยุโรปจึงได้มีการกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันระบบเศรษฐกิจของตนเองมิให้ตกเป็นเครื่องมือขององค์กรอาชญากรรม และทำให้ระบบตลาดร่วมยุโรปที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันต้องชะงักงัน Council ซึ่งเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่กำหนดข้อบังคับขึ้นมาใช้บังคับและผูกพันกลุ่มสมาชิกของประชาคมยุโรป ซึ่งบัญญัติข้อบังคับที่เรียกว่า Directive ให้ประเทศสมาชิกกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา โดยให้คำนิยามการฟอกเงินว่า “หมายความว่า การเปลี่ยนสภาพรายได้ที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมให้เป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย” และวางมาตรการให้ธนาคารและสถาบันการเงินต้องแยกแยะลูกค้าของธนาคารหรือสถาบันการเงิน ให้รายงานการโอนเงิน ตรวจสอบการโอนเงิน และรายงานผู้ต้องสงสัยแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ Directive นี้ อาจเรียกได้ว่า เป็นมาตรการตรวจสอบตลาดทุนภายในกลุ่มประเทศประชาคมยุโรป นอกจากนี้ ยังเห็นควรให้มีความร่วมมือระหว่างประเทศภาคี EC ในการสืบสวนสอบสวน และฟ้องคดีผู้กระทำการฟอกเงินด้วย

วัตถุประสงค์ของ Directive ฉบับนี้เป็นไปตามที่ United Nations Convention Against Illicit in Norcotic Drugs and Psychotropic Substances 1988 หรือที่เรียกว่า Vienna Convention 1988 กำหนดเอาไว้ คือ การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา และต้องการขจัดปัญหารากฐานของการค้ายาเสพติด และเอาไปเสียซึ่งผลกำไรที่เกิดจากการค้ายาเสพติด ดังนั้น ในฐานะที่ EC เป็นประเทศสมาชิกของ United Nations จึงเห็นควรที่จะกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญาและกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่จะต่อต้านการฟอกเงิน และช่วยมิให้การอ้างการคุ้มครองความลับของลูกค้าธนาคารเกิดขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นการบังคับใช้กฎหมายหรือสอบสวน และยังกำหนดให้ธนาคารและสถาบันการเงินมีบทบาทในการป้องกันการฟอกเงิน ขอบเขตของ Directive ครอบคลุมไปถึงสถาบันการเงินทุกประการ รวมทั้งการประกันภัย¹⁴

¹⁴ วริศรา ภู่มณี, อนันสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 ศึกษาเฉพาะกรณี : ข้อตกลงระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 22-23.

4) Council of Europe Convention

อนุสัญญานี้กำหนดให้ประเทศภาคีต้องกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการสืบสวนสอบสวนและริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม และต้องกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่จะเป็นเพื่อให้สถาบันการเงินส่งมอบบันทึกทางการเงินเมื่อมีกรณีสงสัยว่ามีการฟอกเงินเกิดขึ้น นอกจากนี้ การมีกฎหมายเกี่ยวกับความลับทางธนาคารไม่ควรนำมาอ้างเป็นเหตุผลในการปฏิเสธการปฏิบัติตามมาตรการต่าง ๆ ดังกล่าว

กลุ่มประเทศ EC ได้อนุมัติแนวนโยบายที่จะให้ประเทศสมาชิกออกกฎหมายต่อต้านการฟอกเงินที่ก้าวไกลไปกว่าอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 ตรงที่กำหนดให้ธนาคารจะต้องแจ้งให้ทางการรู้ ถ้าพบว่าการโอนเงินที่น่าสงสัยผ่านทางระบบของธนาคารสำหรับอนุสัญญาสหประชาชาติที่กล่าวถึงนั้น มีประเทศต่าง ๆ เกือบ 100 ประเทศ ลงนามเป็นอนุสัญญาที่ว่าด้วยการต่อต้านการค้ายาเสพติดและยาที่เป็นอันตราย ประเทศผู้ลงนามจะต้องกำหนดให้การฟอกเงินเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายและจะต้องยกเลิกความลับทางธนาคาร เพราะเป็นอุปสรรคต่อการสอบสวนเรื่องการฟอกเงิน

ดังนั้น สภายุโรปของ EC จึงได้จัดร่างอนุสัญญาใหม่นี้ขึ้น ซึ่งมีบทบัญญัติให้มีความร่วมมือกันเพื่อริบทรัพย์สินของขบวนการค้ายาเสพติดที่มีอยู่ทั่วโลก โดยมีมาตรการต่าง ๆ ที่จำเป็นดังกล่าวข้างต้น

ความร่วมมือระหว่างประเทศในกรณีของ EC Council Directive และ Council of Europe Convention ล้วนแต่มีจุดมุ่งหมายในการปราบปรามการฟอกเงิน โดยต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน ดังนั้น ประเทศภาคีสมาชิกแต่ละประเทศควรให้ความสนใจในปัญหาเสพติดอันก่อให้เกิดการฟอกเงินตามมา เพราะการค้ายาเสพติดเป็นภัยร้ายแรงอย่างหนึ่งในการคุกคามต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ถ้าหากประเทศสมาชิกละเลยกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับประเทศของตน ก็อาจนำไปสู่ภาวะที่เป็นอันตรายได้ ประเทศสมาชิกจึงตระหนักถึงภัยอันตรายที่ตามมาดังกล่าว จึงได้หันมาให้ความสนใจในปัญหาที่จะเกิดขึ้น จึงเกิดการรวมตัวกันในการที่จะร่วมมือกันป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอันเป็นแหล่งที่มาของเงินที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย¹⁵

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 24-25.

จากการที่องค์กรระหว่างประเทศได้กำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับมาตรการในการสกัดกั้นการฟอกเงิน ไม่ว่าจะเป็นอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบการค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (Vienna Convention), รายงานของ Financial Action Task Force (FATF), EC Council Directive ของกลุ่มสหภาพยุโรป และ Council of Europe Convention การกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศ แต่เน้นการปราบปรามการฟอกเงินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด นอกจากนี้ องค์กรสหประชาชาติ (United Nation) ยังได้ออกมาตรการป้องกันการฟอกเงิน ที่เรียกว่า “Un Model Law” เป็นมาตรการที่องค์กรสหประชาชาติกำหนดขึ้นเพื่อกำจัดอิทธิพลทางเศรษฐกิจขององค์กรอาชญากรรม โดยหลักการติดตามเส้นทางการโอนย้ายเงินและช่วยให้สามารถพิสูจน์ทราบเครือข่ายขององค์กรอาชญากรรม เพราะอาชญากรรมจะนำเงินรายได้จากการค้ายาเสพติดมาลงทุนในธุรกิจเพื่อเปลี่ยนแปลงให้เป็นเงินที่ชอบด้วยกฎหมายต่อไป

มาตรการทางกฎหมายที่องค์กรสหประชาชาติได้กำหนดขึ้น (Un Model Law) เพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยวางแนวทางให้ประเทศสมาชิกนำไปเป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายภายในเพื่อให้เหมาะสมกับกระบวนการยุติธรรมและระบบเศรษฐกิจของประเทศนั้น และทำให้มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของแต่ละประเทศเป็นไปในแนวทางเดียวกัน อันจะมีผลให้การบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเทศไทยเป็นสมาชิกขององค์กรสหประชาชาติ แต่ไม่ได้เป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบการค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (Vienna Convention) ดังนั้น ประเทศไทยซึ่งมีความประสงค์จะเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาดังกล่าว จะต้องออกกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยใช้รูปแบบของ Un Model Law เป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายเพื่อให้เป็นแนวทางเดียวกับประเทศต่าง ๆ ต่อไป

4.2.2.2 เหตุผลภายในประเทศ

1) ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่ได้เป็นสมาชิกของหน่วยงานหรือองค์การระหว่างประเทศ หรือทำความตกลงใด ๆ เพื่อต่อต้านการฟอกเงินที่ผิดกฎหมาย รวมทั้งยังไม่มีกฎหมายควบคุมการฟอกเงินที่ผิดกฎหมายโดยเฉพาะ การฟอกเงินไม่ถือว่าเป็นความผิดทางอาญา ทางรัฐบาลและสถาบันการเงินไม่มีมาตรการในการต่อต้านการฟอกเงิน กฎหมายที่บังคับในปัจจุบัน เช่น ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 เป็นต้น กฎหมายเหล่านี้ไม่อาจนำไปใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้โดยตรง เพราะกฎหมายแต่ละฉบับมีข้อจำกัดและขอบเขตของการบังคับใช้ที่ไม่ครอบคลุมได้ทั้งระบบของการฟอกเงิน โดยปัญหาอาชญากรรมยาเสพติดเป็นปัญหาที่คุกคามต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของชาติ ซึ่งมีการกระทำความผิดในลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) และเป็นองค์กรที่ร้ายแรงที่สุดในปัจจุบัน โดยมีการแบ่งความรับผิดชอบและขั้นตอนการทำงาน มีฝ่ายนายทุน ฝ่ายผลิต ฝ่ายหาตลาด และพ่อค้ารายย่อย ซึ่งแต่ละฝ่ายจะไม่รู้จักกัน แต่จะมีคนคอยวางแผนและประสานงานให้สัมพันธ์กัน เมื่อจับกุมส่วนหนึ่งส่วนใดได้ก็จะไม่กระทบกระเทือนถึงส่วนอื่น ๆ บุคคลซึ่งเป็นระดับหัวหน้าขององค์กรมีมืออาชีพที่ถูกกฎหมายบังหน้าหรือเป็นผู้มีอิทธิพล จะไม่สร้างหลักฐานซึ่งแสดงว่าเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด การจับกุมระดับหัวหน้าซึ่งเป็นตัวการสำคัญจึงกระทำได้ยากเพราะขาดพยานหลักฐาน อาชญากรรมยาเสพติดมีลักษณะพิเศษอีกประการหนึ่งซึ่งแตกต่างจากอาชญากรรมอื่นทั่วไป กล่าวคือเป็นอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหาย (Victimless Crime) เพราะผู้เสพซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลร้ายจากยาเสพติด และโดยสภาพควรจะเป็นผู้เสียหายที่มาร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ แต่ผู้เสพก็พึงพอใจต่อยาเสพติด และมีความผิดฐานเสพตามกฎหมายอีกด้วย จึงไม่คิดเรียกร้องต่อเจ้าหน้าที่ จึงเป็นการยากที่จะสืบสวนเพื่อปราบปรามผู้กระทำความผิด¹⁶

¹⁶ สุรพล ไตรเวทย์, “อาชญากรรมยาเสพติดกับความจำเป็นของกฎหมายฟอกเงิน,” ดุลพินิจ เล่มที่ 4 ปีที่ 41 (กรกฎาคม-สิงหาคม, 2537) : 38-39.

นอกจากอาชญากรรมยาเสพติดมีผลกระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของชาติแล้ว อาชญากรรมที่ให้ผลตอบแทนที่มีมูลค่ามหาศาล ได้แก่ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งไม่ว่าอาชญากรรมทางเศรษฐกิจหรืออาชญากรรมยาเสพติดก็ล้วนแต่สร้างผลตอบแทนอย่างมากมายให้แก่อาชญากร เงิน เหล่านี้ได้ภายหลังจากผ่านกระบวนการเปลี่ยนสภาพ โดยอาศัยสถาบันการเงินหรือธุรกิจในรูปแบบต่าง ๆ แล้ว ก็จะมีการนำย้อนกลับไปเป็นทุนในการกระทำความผิดอีก กลายเป็นวัฏจักรของการกระทำความผิด ดังนั้น จึงต้องมีการทำลายเศรษฐกิจของอาชญากร โดยการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องทั้งหมดของการกระทำความผิด โดยไม่คำนึงว่าทรัพย์สินนั้นจะได้โอนไปที่ทอดแล้วก็ตาม เป็นการให้อำนาจรัฐที่จะริบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดได้อย่างกว้างขวาง ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่สามารถนำเอาทรัพย์สินดังกล่าวย้อนกลับไปกระทำความผิดได้อีก แต่การริบทรัพย์สินดังกล่าวยังไม่สามารถขยายผลไปยังบุคคลภายนอกที่ให้ความช่วยเหลือโดยปกติหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สิน ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “การฟอกเงิน” ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้ถือว่าการฟอกเงินนั้นเป็นความผิดทางอาญา จึงจะสามารถขยายผลการริบทรัพย์สินให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามความมุ่งหมายของการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน¹⁷

2) ทางด้านนโยบายของรัฐ

โดยหลักการแล้ว รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยต่างก็มีนโยบายเรื่องของการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในภาพรวมทั่ว ๆ ไปยังไม่เคยมีนโยบายรัฐบาลชุดใดที่เด่นชัดที่จะผลักดันร่างกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยตรง เช่น

รัฐบาลสมัย ฯพณฯ นายบรรหาร ศิลปอาชา คงกล่าวไว้เฉพาะเรื่องเร่งรัดปราบปรามการผลิตและการค้ายาเสพติด (คำแถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2538) ไม่มีเรื่องยกร่างกฎหมายฟอกเงิน

¹⁷ วีระพงษ์ บุญโญภาส, “ประเทศไทยกับร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการปกปิด หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด,” อุลพาท เล่ม 4 ปีที่ 41 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2537) : หน้า 82-83.

รัฐบาลสมัย ฯพณฯ พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ คงกล่าวไว้เฉพาะเรื่องป้องกันและปราบปรามการผลิตและการค้ายาเสพติด ยาบ้า และวัตถุออกฤทธิ์ (คำแถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2539) ไม่มีเรื่องยกร่างกฎหมายฟอกเงิน

จนกระทั่งรัฐบาลสมัย ฯพณฯ นายชวน หลีกภัย จึงได้มีนโยบายที่เด่นชัดว่าจะเร่งผลักดันกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอันเนื่องมาจากการค้ายาเสพติด (แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย ที่แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 หน้า 38)¹⁸

ประเทศไทยได้ดำเนินการยกร่างกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างเป็นทางการเมื่อ พ.ศ. 2537 โดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้แต่งตั้งคณะกรรมการยกร่างกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งประกอบด้วยนักวิชาการและผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตามคำสั่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ที่ 3/2537 ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2537 ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการปกปิดหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ประกอบด้วย

1. ศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ	ประธานอนุกรรมการ
2. นายเจริญ ภัคดีชนากุล	รองประธานอนุกรรมการ
3. ศาสตราจารย์ ดร.อมร จันทรมบูรณ์	ที่ปรึกษา
4. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย	ที่ปรึกษา
5. นายจิรนิติ หะวานนท์	อนุกรรมการ
6. นายเข้มชัย ชูติวงศ์	อนุกรรมการ
7. รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ	อนุกรรมการ
8. รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส	อนุกรรมการ
9. รองศาสตราจารย์ ดร.กมลชัย รัตนสกววงศ์	อนุกรรมการ

¹⁸ อรรถนพ ลิขิตจิตตะ, เอกสารถาม-ตอบประกอบการแถลงและชี้แจงร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร, หน้า 15.

10. นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์	อนุกรรมการ
11. นายสุทธิชัย จิตรวานิช	อนุกรรมการ
12. นายเพ็ญวรรณ ทองดีแท้	อนุกรรมการ
13. นางสาวพยุ่ง พันธุ์สุทธิรางกูล	อนุกรรมการ
14. พ.ต.อ.พีรพันธุ์ เปรมภูมิ	อนุกรรมการ
15. พ.ต.ท.สีหนาท ประยูรรัตน์	อนุกรรมการ
16. นายสุรพล ไตรเวทย์	อนุกรรมการและเลขานุการ
17. นายสุรชัย จันทรวงศ์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะอนุกรรมการฯ มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

1. พิจารณาร่างกฎหมายที่มีมาตรการเหมาะสมเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำต่าง ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น การปกปิด อำพราง หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินดังกล่าว

2. พิจารณาทบบัญญัติของกฎหมายให้รองรับการดำเนินการตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 ได้¹⁹

คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายมีความเห็นในขั้นแรกว่า กฎหมายฟอกเงินควรจะมีขึ้นในการแก้ไขปัญหาเสพติดก่อน และเมื่อมีกลไกที่พัฒนาพร้อมแล้วที่จะดำเนินการกับอาชญากรรมอื่น ๆ จึงควรขยายไปถึงอาชญากรรมอื่น ๆ ด้วย และเห็นว่าหน่วยงานที่มีความเหมาะสมในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือ กระทรวงการคลัง ซึ่งมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบระบบการเงินและการคลังของประเทศอยู่แล้ว คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายได้ดำเนินการยกร่างกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเสร็จเรียบร้อยเมื่อประมาณเดือนกุมภาพันธ์ 2538 ครั้งแรกใช้ชื่อว่า ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการปกปิด

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 24.

หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด พ.ศ..... คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้พิจารณาเห็นชอบในร่างกฎหมายนี้ เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2538 และเห็นว่าควรขยายขอบข่ายของความผิดมูลฐาน ซึ่งเป็นความผิดที่ก่อให้เกิดรายได้และนำมาฟอกเงินให้ครอบคลุมถึงอาชญากรรมอื่น ๆ ซึ่งเป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรงด้วย โดยเฉพาะความผิดฐานค้าหญิงและเด็ก ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน และคณะรัฐมนตรีได้มีความเห็นชอบเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2539 คณะรัฐมนตรีได้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณา ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นชอบ และได้เปลี่ยนชื่อร่างเป็นร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ ต่อมาวันที่ 6 สิงหาคม 2540 คณะรัฐมนตรีได้นำเสนอร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. เข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งในวาระแรกที่ประชุมสภามีมติเห็นชอบในหลักการและแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้พิจารณาแล้วเสร็จ นำเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาในวาระที่ 3 และวาระที่ 4 สภามีมติเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2541 สภาผู้แทนราษฎรส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้วุฒิสภา โดยวุฒิสภาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติและลงมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 18 กันยายน 2541 และได้ส่งร่างพระราชบัญญัติคืนสภาผู้แทนราษฎร ต่อมาวันที่ 23 กันยายน 2541 สภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่เห็นชอบกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภา จึงขอตั้งคณะกรรมการร่วมกันของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาแล้วส่งให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา และสภาผู้แทนราษฎรได้มีมติเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้ เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2542 ส่วนวุฒิสภาได้พิจารณาและได้มีมติเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2542 เมื่อประกาศใช้จะชื่อว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542²⁰

²⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 57-58.

4.3 ความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ของประเทศไทย

4.3.1 โครงสร้างกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้นำเอาหลักการของ Un Model Law มาบัญญัติไว้เป็นหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติดังกล่าว กล่าวคือ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5 กล่าวถึงองค์ประกอบความผิดฐานฟอกเงิน มีที่มาจาก Article 20 ของ Un Model Law ตามมาตรา 9 เรื่องการสมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน มีที่มาจาก Article 21 วรรคสอง ของ Un Model Law นอกจากนี้ ในส่วนของการรายงานและการแสดงตนซึ่งได้บัญญัติไว้ในหมวดที่ 2 ของร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เช่น การรายงานตามมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 15 และมาตรา 16 โดยผู้รายงานซึ่งกระทำไปโดยสุจริต หากก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลใด ผู้รายงานไม่ต้องรับผิดตามมาตรา 19 การให้ความคุ้มครองเช่นนี้มีหลักเกณฑ์คล้ายคลึงกับ Un Model Law กำหนดไว้ใน Section 1. Persons and institutions required to report Article 12 และ Section 3. Legal Consequences of reporting Article 16 และข้อเสนอแนะ 40 ประการของ FATF นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้นำหลักเกณฑ์ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (Vienna Convention) มาบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้ด้วย เช่น การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา

4.3.1.1 การกำหนดความหมายหรือมีบทนิยามไว้โดยเฉพาะ

- 1) ธุรกิจ หมายความว่า กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรมสัญญา หรือดำเนินการใด ๆ กับผู้อื่นทางการเงิน ทางธุรกิจ หรือดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน
- 2) ธุรกิจที่มีเหตุอันควรสงสัย หมายความว่า
 - (1) ธุรกิจที่มีความซับซ้อนผิดไปจากการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกับที่ทำกันอยู่ตามปกติ
 - (2) ธุรกิจที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ

(3) ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้

(4) ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน

(5) ธุรกรรมตาม (1)-(5) ไม่ว่ากระทำเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง

3) ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หมายความว่า

(1) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน

(2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ

(3) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ (2)

ทั้งนี้ ไม่ว่าทรัพย์สินตาม (1) (2) หรือ (3) จะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนแปลงไปกี่ครั้ง และไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด

4) สถาบันการเงิน หมายความว่า

(1) ธนาคารแห่งประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ และธนาคารตามที่ได้มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะเว้นแต่ธนาคารแห่งประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย

(2) บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิต ฟองซิเอร์ และบริษัทหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(3) บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม

(4) บริษัทประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต และบริษัทประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย

(5) สหกรณ์ออมทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ หรือ

(6) นิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเงิน ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

4.3.1.2 การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

ตามร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 5 ได้บัญญัติลักษณะของการกระทำที่จะเป็นความผิดฐานฟอกเงิน ดังนี้

(1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อนขณะหรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องได้รับโทษ หรือรับโทษน้อยลง ในความผิดมูลฐาน หรือ

(2) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิด

นอกจากผู้กระทำความผิดตามมาตรา 6 จะเป็นผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินเช่นเดียวกันและได้รับโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น ได้แก่

(1) สนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด

(2) จัดหา หรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่หรือวัตถุใด ๆ หรือการกระทำใด ๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนี หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ หรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิด

ผู้ใดจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วยบิดามารดา บุตร สามีหรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้น หรือ ลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

และมาตรา 9 กฎหมายยังได้บัญญัติให้ผู้ใดพยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ

4.3.1.3 การรายงานและการแสดงตน

(1) ผู้มีหน้าที่ต้องรายงาน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 13 ได้กำหนดให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เมื่อธุรกรรมดังกล่าวเป็นธุรกรรมตามที่กำหนดไว้ และตามมาตรา 15 ได้กำหนดให้สำนักงานที่ดิน กรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ ต้องมีหน้าที่รายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเมื่อปรากฏว่ามีการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินมิได้เป็นคู่กรณี และมีลักษณะตามที่กำหนดไว้ และตามมาตรา 16 กำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าการทำธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

(2) ในส่วนของการแสดงตน ตามมาตรา 20 กำหนดให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าของสถาบันการเงินนั้นแสดงตนทุกครั้งก่อนที่จะมีการทำธุรกรรม ตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวง เว้นแต่ลูกค้าได้แสดงตนไว้ก่อนแล้ว ในกรณีเป็นบุคคลธรรมดาให้แสดงเอกสารแสดงตนที่ออกโดยราชการ และในกรณีนิติบุคคลให้แสดงสำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลที่ออกโดยทางราชการพร้อมกับหนังสือมอบอำนาจให้ทำธุรกรรมและเอกสารแสดงตนของผู้รับมอบอำนาจที่ออกโดยทางราชการ²¹

4.3.1.4 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมา 2 ชุด คือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และคณะกรรมการธุรกรรม คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ตามมาตรา 24) ประกอบด้วย

²¹ ไชยยศ เหมะรัชตะ, “กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.

1. นายกรัฐมนตรี	ประธาน
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง	รองประธาน
3. ปลัดกระทรวงยุติธรรม	กรรมการ
4. อัยการสูงสุด	กรรมการ
5. ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	กรรมการ
6. เลขธิการคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติด	กรรมการ
7. ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	กรรมการ
8. อธิบดีกรมการประกันภัย	กรรมการ
9. อธิบดีกรมที่ดิน	กรรมการ
10. อธิบดีกรมศุลกากร	กรรมการ
11. อธิบดีกรมสรรพากร	กรรมการ
12. อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย	กรรมการ
13. ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย	กรรมการ
14. ประธานสมาคมธนาคารไทย	กรรมการ
15. เลขธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับ หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์	กรรมการ
16. ผู้ทรงคุณวุฒิ (9 คน)	กรรมการ
17. เลขธิการคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน	กรรมการและเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน แต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรีจากบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในทางเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง กฎหมาย หรือสาขาใดสาขาหนึ่งที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานโดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 25 ดังนี้

- (1) เสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อคณะรัฐมนตรี
- (2) พิจารณาให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้
- (3) วางระเบียบเกี่ยวกับการเก็บรักษา การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด การนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ และการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตาม มาตรา 57

- (4) ส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนเกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- (5) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้
- (6) ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

4.3.1.5 คณะกรรมการธุรกรรม

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 32 กำหนดให้มีคณะกรรมการธุรกรรม ประกอบด้วยเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นประธานกรรมการ และมีผู้ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแต่งตั้งอีกจำนวน 4 คน เป็นกรรมการ คณะกรรมการธุรกรรมนี้ เป็นคณะกรรมการในระดับปฏิบัติการ

คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 34 ดังนี้

- (1) ตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด
- (2) สั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 หรือมาตรา 36
- (3) ดำเนินการตามมาตรา 48
- (4) เสนอรายงานผลการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- (5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมอบหมาย

4.3.1.6 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 40 กำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยให้สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีเลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นผู้ควบคุมดูแลโดยทั่วไปและเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงาน โดยขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และให้มีรองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 40 ดังนี้

- (1) ดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และคณะกรรมการธุรกรรมและปฏิบัติงานธุรกรรมอื่น
- (2) รับรายงานการทำธุรกรรมที่ส่งให้ตามหมวด 2 และแจ้งตอบการรับรายงาน
- (3) เก็บรวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษา และวิเคราะห์ รายงานและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม
- (4) เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้
- (5) จัดให้มีโครงการเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ การให้การศึกษาศึกษาและฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือช่วยเหลือหรือสนับสนุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีการจัดโครงการดังกล่าว
- (6) ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น

4.3.1.7 การดำเนินการเกี่ยวกับการขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

การดำเนินการเกี่ยวกับการขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หรือการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้รับแนวความคิดมาจากการริบทรัพย์สินด้วยกระบวนการทางแพ่งจากกฎหมายของสหรัฐอเมริกา โดยเริ่มต้นจากตัวทรัพย์สินเป็นหลัก แล้วนำไปสู่ตัวบุคคล ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจจะยึดทรัพย์สินโดยเหตุอันควรสงสัย โดยไม่ต้องมีผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด เพราะกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินควรเป็นกฎหมายมีลักษณะเฉพาะและขอบเขตอาจครอบคลุมไปถึงการกระทำความผิดอาญาอื่นบางประเภทด้วย โดยเป็นมาตรการบังคับต่อทรัพย์สิน เป็นมาตรการทางแพ่ง โดยไม่ต้องอาศัยความผิดทางอาญา²²

²² สีหนาท ประยูรรัตน์, รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการปกปิดหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ครั้งที่ 2/2537 วันที่ 20 มิถุนายน 2537 ณ ห้องประชุม 1 อาคาร 1 สำนักงาน ป.ป.ส. หน้า 3.

ในการดำเนินการขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หรือการริบทรัพย์สินเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการที่จะยื่นคำร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน แต่ก่อนที่ยื่นคำร้องดังกล่าว คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดเวลาไม่เกินเก้าสิบวัน หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอนจำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 48 ซึ่งบัญญัติว่า

มาตรา 48 ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอนจำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขานุการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไปก่อน แล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

การตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินจะแสดงหลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมีใช้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขานุการแล้วแต่กรณี สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นแล้ว ให้คณะกรรมการธุรกรรมรายงานต่อคณะกรรมการ

ตามมาตราดังกล่าวกำหนดให้อำนาจแก่คณะกรรมการธุรกรรมในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวก่อนส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องหรือคำขอต่อศาลให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน แต่ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ ไม่ได้ให้บทนิยามของคำว่า “ยึด” และ “อายัด” ไว้ แต่นำ

จะหมายความว่า การยึดหรืออายัดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง²³ ทั้งนี้ เพราะตามมาตรา 59 กำหนดให้การดำเนินการทางศาลตามหมวดการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินให้ยื่นต่อศาลแพ่งและให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ส่วนทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมีความหมายตามบทนิยามตามมาตรา 3 ดังได้กล่าวมาแล้ว

การดำเนินการเกี่ยวกับการขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินหรือการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นการขยายขอบเขตการริบทรัพย์สินในประมวลกฎหมายอาญาให้สามารถริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานรวมถึงดอกผล ไม่ว่าจะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้ง และไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด และทรัพย์สินที่ริบจะตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งแตกต่างไปจากการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เพราะการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นการริบทรัพย์สินในทางอาญามีลักษณะเป็นการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเริ่มต้นจากบุคคลไปสู่ตัวทรัพย์สิน และทรัพย์สินที่ริบจะตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด แต่การริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติดังกล่าว คล้ายกับการริบทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือ สามารถริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่เปลี่ยนสภาพไปไม่ว่าจะเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้ง สิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์ และดอกผลจากทรัพย์สินดังกล่าว ไม่ว่าจะเงินหรือทรัพย์สินจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่นก็ตาม ซึ่งการริบทรัพย์สินประเภทนี้มีผลกระทบต่อบุคคลภายนอกด้วย แต่กฎหมายก็ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองบุคคลภายนอกไว้ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 50 โดยจะต้องยื่นคำร้องก่อนศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ดังนี้

มาตรา 50 ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 อาจยื่นคำร้องก่อนศาลมีคำสั่งโดยแสดงให้เห็นว่า

²³ ไชยยศ เหมะรัชตะ, “กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน,”

(1) คนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ

(2) คนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ

ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 อาจยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนก่อนศาลมีคำสั่ง โดยแสดงให้เห็นว่าตนเป็นผู้รับประโยชน์โดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือได้มาซึ่งประโยชน์โดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะตามมาตรา 50 วรรค 2

ผู้ที่จะยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินโดยอ้างความเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หากศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้วจะต้องยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งคืนทรัพย์สินให้แก่ผู้ร้อง จะต้องยื่นคำร้องภายในกำหนดระยะเวลา 1 ปี นับแต่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน และต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา 50 ได้ เพราะไม่ทราบถึงประกาศหรือแจ้งของเลขาธิการคณะกรรมการธุรกรรม หรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น (ตามมาตรา 53 วรรค 2)

ขั้นตอนการตรวจสอบการฟอกเงิน ในกรณีปกติที่ไม่มีเหตุที่จะต้องยับยั้งการทำธุรกรรมหรือยึด-อายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีดังนี้

เมื่อผู้ใดก็ตามมาทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดินหรือผู้ประกอบการอาชีพที่ดี และธุรกรรมนั้นเข้าหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องรายงาน เมื่อมีการรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ป.ป.ง.) แล้ว ในทางปฏิบัติจะมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ง. ซึ่งมีความเชี่ยวชาญทางด้านการเงิน การคลัง เป็นผู้ตรวจสอบกลับกรองและวิเคราะห์รายงานและข้อมูลการทำธุรกรรมนั้นจาก “ร่องรอยทางกระดาษ” ก่อนว่ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้หรือไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินที่นำมาทำธุรกรรมนั้น เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หากปรากฏว่ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ก็จะส่งรายงานเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น คณะกรรมการธุรกรรมจะเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด หากเห็นว่าปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้จริงตามที่เสนอ ก็จะมอบให้เลขาธิการส่งเรื่องให้อัยการยื่นคำร้องขอต่อศาลแพ่ง เมื่ออัยการยื่นคำร้องและศาลรับคำร้องไปแล้ว เลขาธิการหรืออัยการผู้ที่ได้รับคำสั่งจากศาลต้องประกาศหรือแจ้ง

เป็นหนังสือให้ผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินนั้นยื่นคำร้องเข้ามาในคดีเพื่อใช้สิทธิโต้แย้ง คัดค้าน ศาลแพ่งจะได้สวนคำร้องของคู่กรณี หากศาลเชื่อว่าเงินหรือทรัพย์สินตามคำร้องของอัยการนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สิน ฟังไม่ขึ้น ก็ให้ศาลมีคำสั่งให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน แต่ถ้าฟังขึ้นก็ให้ศาลส่งคืนแก่เจ้าของไป

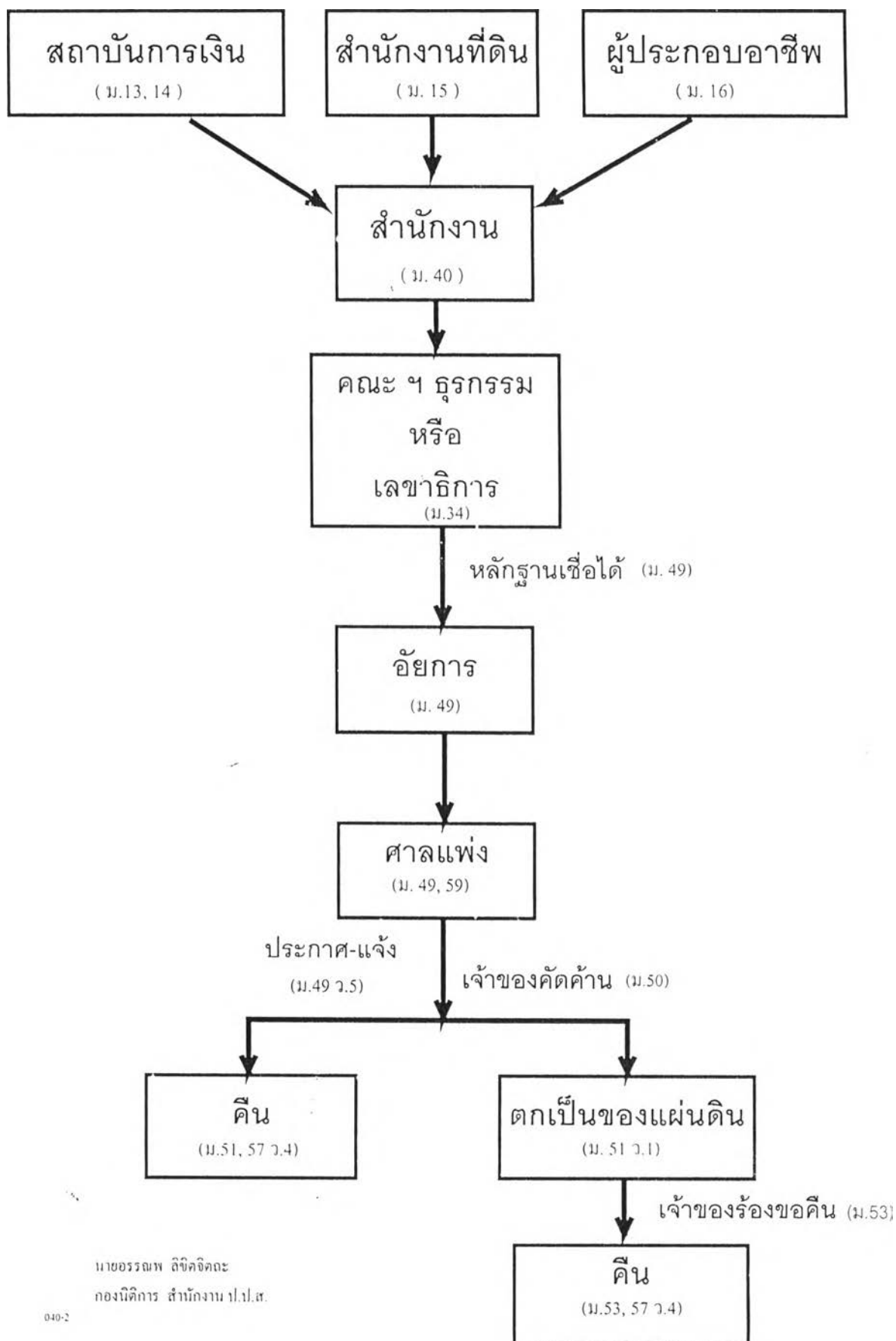
อนึ่ง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าของทรัพย์สินมากยิ่งขึ้น ในพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงเปิดโอกาสให้เจ้าของผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์ทรัพย์สินนั้นยื่นคำร้องได้ แม้ศาลได้สั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินไปแล้วก็ตาม แต่ทั้งนี้ ผู้ร้องต้องยื่นคำร้องภายใน 1 ปี นับแต่มีคำสั่งศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด และต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านได้ก่อนหน้านั้น เพราะไม่ทราบถึงประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการ หรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น แต่ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งในกรณีนี้ประการใด ศาลต้องแจ้งให้เลขาธิการทราบถึงคำร้องและให้โอกาสอัยการเข้ามาโต้แย้งคำร้องด้วยเช่นกัน²⁴

ส่วนแผนภูมิขั้นตอนการตรวจสอบการฟอกเงินในกรณีที่ไม่มีความขัดแย้งกับการทำธุรกรรม หรือยึด-อายัดทรัพย์สินนั้น พอสรุปได้ดังนี้

²⁴ อรรถนพ ลิขิตจิตตะ, เอกสารถาม-ตอบประกอบการแถลงและชี้แจง ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร, หน้า 62.

แผนภูมิการตรวจสอบการฟอกเงิน

(กรณีไม่มีเหตุร้ายยังการทำธุรกรรม/ยึด-อายัด)

ขั้นตอนการตรวจสอบการฟอกเงิน ในกรณีมีสาเหตุที่จะต้องมีการยับยั้งการทำธุรกรรม หรือยึด-อายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีดังนี้

เมื่อสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน หรือผู้ประกอบการอาชีพรายงานการทำธุรกรรมที่เข้าหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องรายงานต่อสำนักงาน ป.ป.ง. แล้วเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ง. ซึ่งมีความเชี่ยวชาญทางด้านการเงินการคลังจะเป็นผู้ตรวจสอบ กลั่นกรอง และวิเคราะห์รายงานและข้อมูลการทำธุรกรรมนั้นก่อน หากปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินที่นำมาทำธุรกรรมนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ก็จะเสนอรายงานต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น จนถึงชั้นคณะกรรมการธุรกรรม ซึ่งเป็นผู้อำนวยการยับยั้ง หรือยึด-อายัดโดยตรง ดังนี้

1. ในชั้นนี้หากมีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องกับหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ก็ให้คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ (กรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน) มีอำนาจสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ก่อนได้ภายในเวลาที่กำหนด แต่ไม่เกิน 3 วันทำการ
2. ถ้าในชั้นนี้มีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องกับหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ก็ให้เฉพาะคณะกรรมการธุรกรรมเท่านั้นมีอำนาจสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร ยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราวภายในเวลาที่กำหนด แต่ไม่เกิน 10 วันทำการ

การใช้อำนาจยับยั้งของคณะกรรมการธุรกรรมตาม 1 หรือ 2 ดังกล่าว ต้องรายงานต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ป.ป.ง.) หรือติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอีกชั้นหนึ่ง

ถ้าในชั้นนี้มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ก็ให้คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ (กรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน) มีอำนาจสั่งยึด-อายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกิน 90 วัน ในชั้นนี้ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกยึด-อายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินสามารถแสดงหลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมีใช้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อให้คณะกรรมการธุรกรรมมีคำสั่งเพิกถอนการยึด-อายัดดังกล่าวได้ เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมสั่งยึด-อายัด หรือสั่งเพิกถอนการยึด-อายัดทรัพย์สินประการใดแล้ว ต้องรายงานต่อ ป.ป.ง. เช่นกัน

ในระหว่างที่มีการใช้อำนาจยับยั้งหรือยึด-อายัดดังกล่าวนั้น กระบวนการขอให้ศาลแพ่งสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินก็ดำเนินการควบคู่ไปด้วย กล่าวคือ เมื่อปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าคณะกรรมการธุรกรรมว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ก็ให้เลขธิการส่งเรื่องให้อัยการพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลแพ่ง เมื่ออัยการยื่นคำร้องและศาลสั่งรับคำร้องไปแล้ว เลขธิการหรืออัยการผู้ได้รับคำสั่งจากศาลต้องประกาศหรือแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินนั้นยื่นคำร้องเข้ามาในคดีเพื่อใช้สิทธิโต้แย้งคัดค้านด้วย หลังจากที่ยื่นคำร้องหากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอนจำหน่าย หรือยกย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้พ้นจากอำนาจศาล ให้เลขธิการส่งเรื่องให้อัยการยื่นคำขอฝ่ายเดียวร้องขอให้ศาลแพ่งมีคำสั่งยึด-อายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว ก่อนมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินก็ได้ ซึ่งศาลแพ่งจะต้องพิจารณาคำขอเป็นการด่วน ถ้ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าคำขอนั้นมีเหตุอันสมควร ก็ให้ศาลแพ่งมีคำสั่งตามที่ขอโดยไม่ชักช้า

ศาลแพ่งจะทำการไต่สวนคำร้องของคู่กรณี หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องของอัยการเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินฟังไม่ขึ้น ก็ให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน แต่ถ้าฟังขึ้นก็ให้ศาลสั่งคืนแก่เจ้าของไป

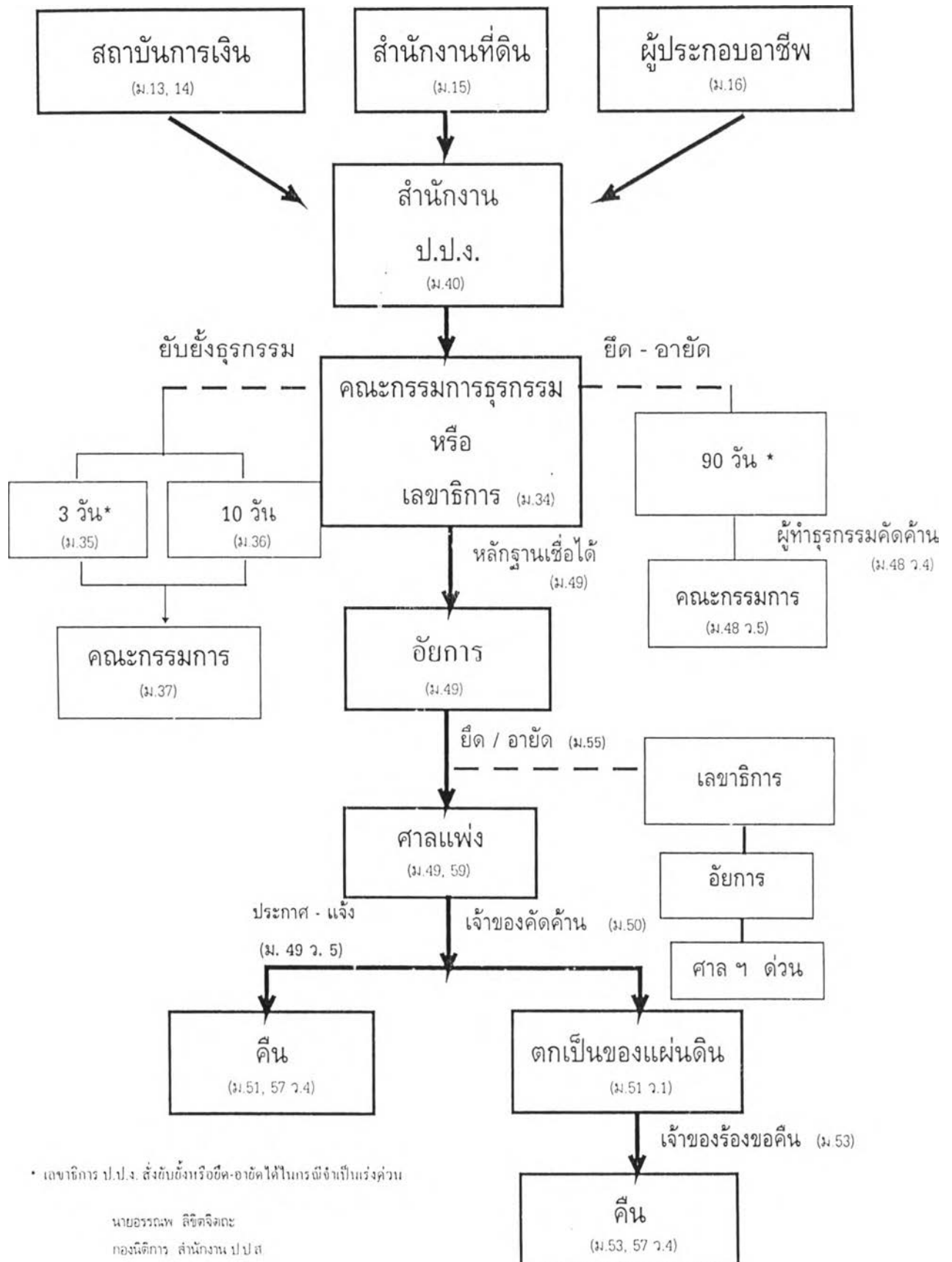
อนึ่ง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าของทรัพย์สินมากยิ่งขึ้น ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ จึงเปิดโอกาสให้เจ้าของผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์นั้นยื่นคำร้องได้อีก แม้ศาลแพ่งจะได้สั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินไปแล้วก็ตาม แต่ทั้งนี้ ผู้ร้องต้องยื่นคำร้องภายใน 1 ปี นับแต่มีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด และต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านได้ก่อนหน้านั้น เพราะไม่ทราบถึงประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขธิการ หรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น แต่ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งในกรณีนี้ประการใด ศาลต้องแจ้งให้เลขธิการทราบถึงคำร้องและให้โอกาสอัยการเข้ามาโต้แย้งคำร้องให้ด้วยเช่นกัน²⁵

ส่วนแผนภูมิขั้นตอนการตรวจสอบการฟอกเงินในกรณีมีเหตุที่จะยับยั้งการทำธุรกรรม หรือมีเหตุที่จะต้องยึด-อายัดทรัพย์สินไม่ว่าในชั้นของคณะกรรมการธุรกรรมหรือในชั้นศาลแพ่งนั้น พอสรุปได้ดังนี้

²⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 64-65.

แผนภูมิแสดงการตรวจสอบการฟอกเงิน

(กรณีมีเหตุร้ายยังการทำธุรกรรม/ยึด-อายัด)

* เลขาธิการ ป.ป.ง. สั่งกับขั้วหรือยึด-อายัดได้ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน

นายอรณพ ลิขิตจิตตะ
กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ง.

4.3.1.8 บทกำหนดโทษ

บทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีกำหนดไว้ตั้งแต่มาตรา 60 ถึงมาตรา 66 ซึ่งมีบทลงโทษ ดังนี้

1. บุคคลธรรมดากระทำความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 มาตรา 6 (กรณีกระทำนอกราชอาณาจักร) มาตรา 7 (ผู้สนับสนุน) มาตรา 8 (พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ตามมาตรา 60)
2. ถ้านิติบุคคลกระทำความผิดตามมาตรา 5 มาตรา 7 มาตรา 8 หรือมาตรา 9 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 200,000 บาท ถึง 1,000,000 บาท และถ้ากรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลดังกล่าวมีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นด้วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ตามมาตรา 61)
3. ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น แต่ถ้าได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามที่ได้สมคบกัน ผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น (ตามมาตรา 9)
4. ถ้าเจ้าพนักงาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ กรรมการหรือผู้บริหารหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน หรือกรรมการขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ กระทำความผิดในข้อ 1 หรือ 3 ต้องระวางโทษเป็น 2 เท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น และถ้ากรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ กระทำความผิดในข้อ 1 หรือ 3 ต้องระวางโทษเป็น 3 เท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น (ตามมาตรา 10)

5. กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ รองเลขาธิการ พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานหรือข้าราชการผู้ใดกระทำความผิดต่อ ตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่ บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา อันเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดในข้อ 1 หรือ 3 ต้องระวางโทษเป็น 3 เท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น (ตามมาตรา 11)

4.3.2 ความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ในการร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบและนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2540

โดยร่างกฎหมายดังกล่าวเดิมกำหนดความผิดมูลฐาน 2 ฐานความผิด คือ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็กเพื่อให้สำเร็จความใคร่ของผู้อื่น ความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการค้าหญิงและเด็กหญิง ความผิดว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้า ประเวณีเฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการ คำประเวณี

เมื่อร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทน ราษฎร ได้มีการตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบ ปรามการฟอกเงิน ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญดังกล่าวได้พิจารณาเพิ่มความผิดมูลฐาน จากเดิม 2 ฐานความผิด เป็นความผิดมูลฐาน 9 ฐานความผิด และในชั้นพิจารณาของ สภาผู้แทนราษฎรในวาระที่ 2 เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2541 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ เสนอขอเพิ่มความผิดมูลฐานขึ้นอีก 1 ฐานความผิด ดังนี้

(1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามกฎหมายป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด

(2) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็ก เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น และความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีเฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือความผิดที่เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการค้าประเวณี ผู้ดูแล หรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณีหรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

(3) ความผิดเกี่ยวกับการค้าอาวุธสงคราม ตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน

(4) ความผิดฐานกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน ตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน

(5) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ตามประมวลกฎหมายอาญา

(6) ความผิดเกี่ยวกับการยกยอก หรือฉ้อโกง ตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งกระทำโดยผู้แทน กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น

(7) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

(8) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอ้างอำนาจ อังยีหรือช่องโจร ตามประมวลกฎหมายอาญา ไม่ว่าจะอ้างยีหรือช่องโจรนั้น จะมีอยู่หรือไม่

(9) ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการพนันที่มีจำนวนเงินหรือมูลค่าทรัพย์สินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(10) ความผิดเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายว่าด้วยแร่ ป่าไม้ ป่าสงวนแห่งชาติ และปิโตรเลียมที่มีจำนวนเงินหรือมูลค่าทรัพย์สินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

แต่ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่ 2 และวาระที่ 3 เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2541 คือ การพิจารณารายมาตราและการลงมติ ปรากฏว่าสภาผู้แทนราษฎรได้แก้ไขความผิดมูลฐานให้คงเหลือ 2 ฐานความผิดเช่นเดิม คือ ฐานที่ 1 และ 2 ต่อมาได้มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวุฒิสภา โดยคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน วุฒิสภาได้เพิ่มเติมความผิดมูลฐานจากเดิม 2 ฐาน ความผิด เป็น 8 ฐานความผิด และวุฒิสภาได้ลงมติเห็นชอบกับความผิดมูลฐานที่เพิ่มขึ้น เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2541 ซึ่งถือว่าเป็นการแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ จะต้องส่งกลับ มาที่สภาผู้แทนราษฎรอีกครั้งเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ความผิดมูลฐานตามที่ได้ ผ่านความเห็นชอบของวุฒิสภา 8 ฐานความผิด มีดังนี้

(1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(2) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็ก เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น และความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีเฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

(3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

(4) ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกงตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งกระทำโดยกรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น

(5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

(6) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอ้างอำนาจ อั้งยี่ หรือช่องโจร ตามประมวลกฎหมายอาญา

(7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(8) ความผิดเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และกระบวนการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบ ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ หรือกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม

ต่อมาได้มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในสภาผู้แทนราษฎร ได้มีการตั้งกรรมาธิการร่วมของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2541 เพื่อพิจารณาในส่วนของความผิดมูลฐาน คณะกรรมาธิการร่วมได้พิจารณาตัดความผิดมูลฐานซึ่งผ่านการเห็นชอบของวุฒิสภาจากเดิม 8 ฐานความผิด เหลือความผิดมูลฐานเพียง 7 ฐานความผิด โดยตัดความผิดมูลฐานฐานที่ 8 คือ ความผิดเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และกระบวนการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบตามกฎหมายว่าด้วยแร่ กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ หรือกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม และในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรได้มีมติเห็นชอบกับความผิดมูลฐาน 7 ฐานความผิด โดยผ่านสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2542 และวุฒิสภาให้ความเห็นชอบแล้ว เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2542

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ได้ระบุความผิดทางอาญาที่เป็นความผิดมูลฐานไว้ดังนี้ คือ

1. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ได้แก่

1.1 ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2530

1.2 ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดติดตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535

1.3 ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดติดตามพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533

1.4 ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ได้แก่ การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด และหมายความรวมถึงการสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวนี้ด้วย

2. ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็ก เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น และความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือจัดการกิจการการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี ได้แก่

2.1 ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็ก เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น และความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ได้แก่

(1) ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 282 คือ การกระทำเพื่อให้สำเร็จความใคร่ของผู้อื่น เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิง แม้หญิงนั้นจะยินยอมก็ตาม ไม่ว่าจะกระทำต่าง ๆ อันประกอบความผิดนั้นจะได้กระทำในประเทศต่างกันหรือไม่ และรวมถึงการกระทำเพื่อให้สำเร็จความใคร่ของผู้อื่น โดยรับตัวเด็กหญิงหรือหญิงซึ่งมีผู้จัดหา ล่อไป หรือชักพาไปหรือสนับสนุนในการกระทำ ความผิดดังกล่าว

(2) ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 283 คือ การกระทำเพื่อให้สำเร็จความใคร่ของผู้อื่น เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไปเพื่อการอนาจารหญิง โดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ไม่ว่าจะกระทำต่าง ๆ อันประกอบเป็นความผิดนั้นจะได้กระทำในประเทศต่างกันหรือไม่ และรวมถึง การกระทำเพื่อให้สำเร็จความใคร่ของผู้อื่น โดยรับตัวเด็กหญิงหรือหญิงซึ่งมีผู้จัดหา ล่อไป หรือชักพาไป หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว

(3) ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 317 คือ การพรากเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล รวมถึงการซื้อ จำหน่าย หรือรับตัวเด็กซึ่งถูกพราก และการกระทำเพื่อหาทำไร หรือเพื่อการอนาจารด้วย

(4) ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 318 คือ การพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลโดยผู้เยาว์นั้นไม่เต็มใจ รวมถึงการซื้อ จำหน่าย หรือรับตัวผู้เยาว์ซึ่งถูกพราก และการกระทำเพื่อหาทำไร หรือเพื่อการอนาจารด้วย

(5) ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 319 คือ การพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเพื่อหาทำไร หรือเพื่อการอนาจารโดยผู้เยาว์นั้นเต็มใจ รวมถึงการซื้อ จำหน่าย หรือรับตัวผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากด้วย

2.2 ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ได้แก่ พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 คือ การกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าหญิงหรือเด็ก ชื่อ ชาย จำหน่าย พามา หรือส่งไปยังที่ใด รับ หน่วงเหนี่ยว หรือกักขัง ซึ่งหญิงหรือเด็ก หรือจัดให้หญิงหรือเด็กกระทำการหรือยอมรับการกระทำใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่นเพื่อการอนาจารหรือเพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ไม่ว่าจะหญิงหรือเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตามอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี กฎหมายว่าด้วยสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน หรือพระราชบัญญัติดังกล่าวนี้ รวมถึงการเตรียมการเพื่อกระทำความผิด และการสมคบกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดด้วย

2.3 ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณีหรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี ได้แก่

(1) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 มาตรา 9 คือ การเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไปซึ่งบุคคลใดเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี แม้บุคคลนั้นจะยินยอมก็ตาม และไม่ว่าการกระทำต่าง ๆ อันประกอบเป็นความผิดนั้นจะได้กระทำภายในหรือนอกราชอาณาจักร

(2) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 มาตรา 11 คือ การเป็นเจ้าของกิจการค้าประเวณี ผู้ดูแล หรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

3. ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ได้แก่

3.1 ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 343 คือ การหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งและโดยการหลอกลวงดังกล่าวนี้ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ โดยการกระทำดังกล่าวนี้ ได้กระทำการด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน

3.2 ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ได้แก่ พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 มาตรา 4 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527, พ.ศ. 2534 คือ การโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชน หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ปรากฏแก่บุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปว่าในการกู้ยืมเงินตนหรือบุคคลใดจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ โดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าตนหรือบุคคลนั้นจะนำเงินจากผู้ให้กู้ยืมเงินรายนั้นหรือรายอื่นมาจ่ายหมุนเวียนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงิน หรือโดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าตนหรือบุคคลนั้นไม่สามารถประกอบกิจการใด ๆ โดยชอบด้วยกฎหมายที่จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายในอัตรานั้น และในการนั้นเป็นเหตุให้ตนหรือบุคคลใดได้กู้ยืมเงินไป

4. ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สินหรือกระทำการโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งกระทำโดยกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์ เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น ได้แก่

4.1 ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สินหรือกระทำการโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ ได้แก่ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 46 นว แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505, พ.ศ. 2528 มาตรา 18 คือ กรรมการหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในธนาคารพาณิชย์กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 1 (ความผิดฐานหลักทรัพย์และวงราวทรัพย์) หมวด 3 (ความผิดฐานฉ้อโกง) หมวด 4 (ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้) หมวด 5 (ความผิดฐานยกยอก) หรือหมวด 7 (ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์) ของลักษณะ 12 (ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน) แห่งประมวลกฎหมายอาญา รวมถึงผู้ใช้ให้กระทำความผิดหรือเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิด

4.2 ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สินหรือกระทำการโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ได้แก่ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522, พ.ศ. 2526 มาตรา 34 คือ

(1) มาตรา 75 ทวิ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทโดยทุจริต หลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่ประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ประชาชนผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ

(2) มาตรา 75 ตี กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทซึ่งได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของบริษัท หรือทรัพย์สินที่บริษัทเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใด ๆ โดยทุจริตจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของบริษัท

(3) มาตรา 75 จัตวา กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัท ครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของบริษัทหรือซึ่งบริษัทเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต

(4) มาตรา 75 เบญจ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัท เอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินอันบริษัทมีหน้าที่ดูแลหรือที่อยู่ในความครอบครองของบริษัท ถ้าได้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน

(5) ตามมาตรา 75 ฉ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัท รู้ว่าเจ้าหน้าที่ของบริษัทหรือเจ้าหน้าที่ของบุคคลอื่น ซึ่งจะใช้สิทธิของเจ้าหน้าที่บริษัทบังคับการชำระหนี้จากบริษัท ใช้หรือน่าจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ ได้ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินของบริษัท หรือแกล้งให้บริษัทเป็นหนี้ซึ่งไม่เป็นความจริง ถ้าได้กระทำเพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน

(6) มาตรา 75 สัตต กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัท กระทำการหรือไม่กระทำการเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อตนเองหรือผู้อื่นอันเป็นการเสียหายแก่บริษัทนั้น

(7) มาตรา 75 อัฐ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัท กระทำ หรือยินยอมให้กระทำการดังต่อไปนี้

(7.1) ทำให้เสียหาย ทำลายเปลี่ยนแปลง ตัดทอน หรือปลอมบัญชี เอกสาร หรือหลักประกันของบริษัทหรือที่เกี่ยวข้องกับบริษัท

(7.2) ลงข้อความเท็จ หรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชี หรือเอกสารของบริษัท หรือที่เกี่ยวข้องกับบริษัท หรือ

(7.3) ทำบัญชีไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นปัจจุบัน หรือไม่ตรงต่อความเป็นจริง ถ้ากระทำหรือยินยอมให้กระทำเพื่อลวงให้บริษัท หรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์ อันควรได้ หรือลวงบุคคลใด ๆ

4.3 ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สินหรือกระทำการโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ได้แก่ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ได้แก่

(1) มาตรา 306 กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้โดยทุจริต หลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่ประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สามหรือทำให้ประชาชนผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลาย เอกสารสิทธิ

(2) มาตรา 307 กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของนิติบุคคลดังกล่าว หรือทรัพย์สินที่นิติบุคคลเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใด ๆ โดยทุจริต จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของนิติบุคคลนั้น

(3) มาตรา 308 กรรมการ ผู้จัดการหรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ ครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของนิติบุคคลดังกล่าว หรือซึ่งนิติบุคคลดังกล่าวเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต

(4) มาตรา 309 กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้ เอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินอันนิติบุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ ดูแล หรือที่อยู่ในความครอบครองของนิติบุคคลนั้น ถ้าได้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน

(5) มาตรา 310 กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้ รู้ว่าเจ้าหน้าที่ของนิติบุคคลดังกล่าว หรือเจ้าหน้าที่ของบุคคลอื่น ซึ่งจะใช้สิทธิของเจ้าหน้าที่นิติบุคคลนั้นบังคับการชำระหนี้จากนิติบุคคลใช้หรือน่าจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ ได้ย้ายไปเสีย ซ่อนรัน หรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินของนิติบุคคลนั้น หรือแกล้งให้นิติบุคคลนั้นเป็นหนี้ซึ่งไม่เป็นความจริง ถ้าได้กระทำเพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน

(6) มาตรา 311 กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้ กระทำการหรือไม่กระทำการเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อตนเองหรือผู้อื่น อันเป็นการเสียหายแก่นิติบุคคลนั้น

(7) มาตรา 312 กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้ กระทำหรือยินยอมให้กระทำการดังต่อไปนี้

(7.1) ทำให้เสียหาย ทำลายเปลี่ยนแปลง ดัดทอน หรือปลอมบัญชีเอกสาร หรือหลักประกันของนิติบุคคลดังกล่าวหรือที่เกี่ยวกับนิติบุคคลนั้น

(7.2) ลงข้อความเท็จหรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชีหรือเอกสารของนิติบุคคล หรือที่เกี่ยวกับนิติบุคคลนั้น หรือ

(7.3) ทำบัญชีไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นปัจจุบัน หรือไม่ตรงต่อความเป็นจริง ถ้ากระทำหรือยินยอมให้กระทำเพื่อลวงให้นิติบุคคลดังกล่าว หรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์อันควรได้ หรือลวงบุคคลใด ๆ

5. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

5.1 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา
ได้แก่

(1) ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 147 คือ เป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการ หรือรักษาทรัพย์สิน เบียดบังทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต หรือโดยทุจริตยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์สินนั้นเสีย

(2) ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 148 คือ เป็นเจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ข่มขืนใจ หรือจูงใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น

(3) ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 149 คือ เป็นเจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด หรือสมาชิกสภาเทศบาล เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบเพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยหน้าที่

(4) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 150 คือ เป็นเจ้าพนักงานกระทำการ หรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งโดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งตนได้ เรียก รับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งนั้น

(5) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 151 คือ เป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซึ่ง ทำ จัดการ หรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต อันเป็นการเสียหายแก่ รัฐ เทศบาล สุขาภิบาล หรือเจ้าของทรัพย์สินนั้น

(6) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 152 คือ เป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ จัดการหรือดูแลกิจการใด เข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นเนื่องด้วย กิจการนั้น

(7) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 153 คือ เป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่จ่าย ทรัพย์สิน จ่ายทรัพย์สินนั้นเกินกว่าที่ควรจ่ายเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น

(8) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 154 คือ เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่หรือ แสดงว่าตนมีหน้าที่เรียกเก็บ หรือตรวจสอบภาษีอากร ค่าธรรมเนียม หรือเงินอื่นใดโดย ทุจริตเรียกเก็บหรือละเว้นไม่เรียกเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียมหรือเงินนั้น หรือกระทำ การหรือไม่กระทำการอย่างใดเพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมนั้นไม่ต้อง เสียหรือเสียน้อยไปกว่าที่จะต้องเสีย

(9) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 155 คือ เป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ กำหนดราคาทรัพย์สินหรือสินค้าใดเพื่อเรียกเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมตาม กฎหมายโดยทุจริต กำหนดราคาทรัพย์สินหรือสินค้านั้นเพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากร หรือค่าธรรมเนียมนั้นไม่ต้องเสียหรือเสียน้อยไปกว่าที่จะต้องเสีย

(10) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 156 คือ เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ ตรวจสอบบัญชีตามกฎหมายโดยทุจริต แนะนำ หรือกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด เพื่อให้มีการละเว้นการลงรายการในบัญชี ลงรายการเท็จในบัญชี แก้ไขบัญชี หรือซ่อน เร้น หรือทำหลักฐานในการลงบัญชี อันจะเป็นผลให้การเสียภาษีอากร หรือค่าธรรมเนียม นั้นไม่ต้องเสียหรือเสียน้อยกว่าที่ควรจะต้องเสีย

(11) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 คือ เป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือ ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต

(12) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 158 คือ เป็นเจ้าพนักงานทำให้ เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สิน หรือเอกสารใดอันเป็นหน้าที่ของตนที่จะปกครองหรือรักษาไว้ หรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำ เช่นนั้น

(13) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 159 คือ เป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ดูแลรักษาทรัพย์หรือเอกสารใด กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ โดยถอนทำให้เสียหาย ทำลายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ หรือโดยยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น ซึ่งตราหรือเครื่องหมายอันเจ้าพนักงานได้ประทับ หรือหมายไว้ที่ทรัพย์หรือเอกสารนั้นในการปฏิบัติการตามหน้าที่ เพื่อเป็นหลักฐานในการยึดหรือรักษาสิ่งนั้น

(14) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 160 คือ เป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่รักษาหรือใช้ดวงตราหรือรอยตราของราชการหรือของผู้อื่น กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ โดยใช้ดวงตราหรือรอยตรานั้น หรือโดยยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย

(15) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 161 คือ เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ทำเอกสารรอกข้อความลงในเอกสารหรือดูแลรักษาเอกสาร กระทำการปลอมเอกสารโดยอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่นั้น

(16) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 162 คือ เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ทำเอกสาร รับเอกสาร หรือรอกข้อความลงในเอกสาร กระทำการดังต่อไปนี้ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ คือ

(16.1) รับรองเป็นหลักฐานว่าตนได้กระทำการอย่างใดขึ้นหรือว่าการอย่างใดได้กระทำต่อหน้าตนอันเป็นความจริง

(16.2) รับรองเป็นหลักฐานว่าได้มีการแจ้งซึ่งข้อความอันมิได้มีการแจ้ง

(16.3) ละเว้นไม่จดข้อความซึ่งตนมีหน้าที่ต้องรับจด หรือจดเปลี่ยนแปลงข้อความ เช่นว่านั้น หรือ

(16.4) รับรองเป็นหลักฐานซึ่งข้อเท็จจริงอันเอกสารนั้นมุ่งพิสูจน์ความจริงอันเป็นความจริง

(17) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 163 คือ เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ในการไปรษณีย์ โทรเลขหรือโทรศัพท์ กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(17.1) เปิดหรือยอมให้ผู้อื่นเปิดจดหมายหรือสิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์หรือโทรเลข

(17.2) ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้สูญหาย หรือยอมให้ผู้อื่นทำให้เสียหาย ทำลายหรือทำให้สูญหาย ซึ่งจดหมายหรือสิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์หรือโทรเลข

(17.3) กัก หรือส่งให้ผิดทาง หรือส่งให้แก่บุคคลอื่นซึ่งรู้ว่ามิใช่เป็นผู้ควรรับซึ่งจดหมาย หรือสิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์หรือโทรเลข หรือ

(17.4) เปิดเผยข้อความที่ส่งทางไปรษณีย์ ทางโทรเลข หรือทางโทรศัพท์

(18) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 164 คือ เป็นเจ้าพนักงานรู้หรืออาจรู้ความรับในราชการกระทำด้วยประการใด ๆ อันมิชอบด้วยหน้าที่ ให้ผู้อื่นล่วงรู้ความลับนั้น

(19) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 165 คือ เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือคำสั่งซึ่งได้สั่งเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ป้องกันหรือขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมายหรือคำสั่งนั้น

(20) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 166 คือ เป็นเจ้าพนักงานละทิ้งหน้าที่หรือกระทำการอย่างใด ๆ เพื่อให้งานหยุดชะงักหรือเสียหาย โดยร่วมกระทำการเช่นนั้นด้วยกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป รวมถึงการกระทำเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดิน เพื่อบังคับรัฐบาลหรือเพื่อข่มขู่ประชาชน

5.2 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่

(1) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 200 คือ เป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี พนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญาหรือจัดการให้เป็นไปตามกฎหมายอาญา กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด ๆ ในตำแหน่งอันเป็นการมิชอบเพื่อที่จะช่วยบุคคลหนึ่งบุคคลใดมิให้ต้องโทษ หรือให้รับโทษน้อยลง

(2) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 201 เป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าจะการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่

(3) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 202 เป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด ๆ ในตำแหน่งโดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งตนได้เรียก รับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งในตำแหน่งนั้น

(4) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 203 เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ป้องกันหรือขัดขวางมิให้การเป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น

(5) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 204 เป็นเจ้าพนักงานมีตำแหน่งหน้าที่ ควบคุมดูแลผู้ที่ต้องคุมขังตามอำนาจของศาล ของพนักงานสอบสวน หรือของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา กระทำด้วยประการใด ๆ ให้ผู้ที่อยู่ในระหว่างคุมขังนั้นหลุดพ้นจากการถูกคุมขังไป

5.3 ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2502 ได้แก่

(1) มาตรา 4 คือ เป็นพนักงานมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการ หรือรักษาทรัพย์สินใด เบียดบังทรัพย์สินนั้นเป็นของตน หรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต หรือโดยทุจริตยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์สินนั้นเสีย

(2) มาตรา 5 คือ เป็นพนักงาน ใช้อำนาจในหน้าที่โดยมิชอบ ข่มขืนใจ หรือจู่ใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น

(3) มาตรา 6 คือ เป็นพนักงานเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในหน้าที่ ไม่ว่าจะการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยหน้าที่

(4) มาตรา 7 คือ เป็นพนักงานกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในหน้าที่โดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งตนได้เรียกรับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานในหน้าที่นั้น

(5) มาตรา 8 คือ เป็นพนักงาน มีหน้าที่ ซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ ใช้อำนาจในหน้าที่โดยทุจริต อันเป็นการเสียหายแก่องค์กร บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น

(6) มาตรา 9 คือ เป็นพนักงาน มีหน้าที่จัดการหรือดูแลกิจการใด เข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นอันเนื่องด้วยกิจการนั้น

(7) มาตรา 10 คือ เป็นพนักงาน มีหน้าที่จ่ายทรัพย์สิน จ่ายทรัพย์สินนั้นเกินกว่าที่ควรจ่าย เพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น

(8) มาตรา 11 คือ เป็นพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต

6. ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอ้างอำนาจ อังยี หรือช่องโจร ตามประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่

6.1 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 337 คือ การกรรโชกทรัพย์สินด้วยการข่มขืนใจผู้อื่นให้ยอมให้ หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญหรือของบุคคลที่สาม จนผู้ถูกข่มขืนใจยอม เช่นว่านั้น โดยอ้างว่าเป็นสมาชิกของคณะบุคคลซึ่งปกปิดวิธีดำเนินการและมีความมุ่งหมายเพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย หรือโดยสมคบกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปเพื่อกระทำการกรรโชกทรัพย์สิน

6.2 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 338 คือ การรีดเอาทรัพย์สินด้วยการข่มขืนใจผู้อื่น ให้ยอมให้ หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยขู่เข็ญว่าจะเปิดเผยความลับ ซึ่งการเปิดเผยนั้นจะทำให้ผู้ถูกขู่เข็ญ หรือบุคคลที่สามเสียหายจนผู้ถูกข่มขืนใจยอม เช่นว่านั้น โดยอ้างว่าเป็นสมาชิกของคณะบุคคลซึ่งปกปิดวิธีดำเนินการ และมีความมุ่งหมายเพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย หรือโดยสมคบกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปเพื่อกระทำการกรรโชกทรัพย์สิน

7. ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ได้แก่ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 กล่าวคือ

7.1 ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ปัจจุบันยังมีผลใช้บังคับอยู่ ทั้งนี้ มีการยกเลิกบางมาตราของกฎหมายดังกล่าว และปรับปรุงบทกฎหมายดังกล่าวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยมีการตรากฎหมายศุลกากรขึ้นใช้บังคับสืบมาอีก 15 ฉบับ ดังนี้

- (1) พระราชบัญญัติศุลกากรแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พ.ศ.2471
- (2) พระราชบัญญัติศุลกากรแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2472
- (3) พระราชบัญญัติศุลกากรแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2474
- (4) พระราชบัญญัติศุลกากรแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2475
- (5) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2479
- (6) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2480
- (7) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2480
- (8) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482
- (9) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2483

- (10) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2490
- (11) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2497
- (13) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2499
- (14) ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 329 ลงวันที่ 13 ธันวาคม

พ.ศ. 2515

(15) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 และ พ.ศ. 2528

(16) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2534

7.2 พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 27 ความในตอนที่ห้าได้บัญญัติใหม่โดยพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2490 มาตรา 3 คือ การนำ หรือ พาของที่ยังไม่ได้เสียภาษี หรือ ของต้องจำกัด หรือ ของต้องห้าม หรือที่ยังไม่ได้ผ่านศุลกากรโดยถูกต้องเข้ามาภายในพระราชอาณาจักรสยาม หรือ ที่ส่งหรือพาของเช่นว่านี้ออกไปนอกพระราชอาณาจักร หรือช่วยเหลือนด้วยประการใดๆในการนำของเช่นว่านี้เข้ามา หรือส่งออกไป หรือย้ายถอนไป หรือช่วยเหลือนให้ย้ายถอนไปซึ่งของดังกล่าวนี้ จากเรือกำปั่น ท่าเทียบเรือ โรงเก็บสินค้า คลังสินค้าที่มั่นคง หรือโรงเก็บของ โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือให้ที่อาศัยเก็บ หรือเก็บ หรือซ่อนของเช่นว่านี้ หรือยอม หรือจัดให้ผู้อื่น ทำการเช่นว่านั้น หรือเกี่ยวข้องด้วยประการใด ๆ ในการขนหรือย้ายถอน หรือกระทำอย่างใดแก่ของเช่นว่านั้น หรือเกี่ยวข้องด้วยประการใดๆในการหลีกเลี่ยง หรือพยายาม หลีกเลี่ยงการเสียค่าภาษีศุลกากร หรือในการหลีกเลี่ยง หรือพยายามหลีกเลี่ยงบทกฎหมายและข้อจำกัดใดๆ อันเกี่ยวแก่การนำเข้า ส่งของออก ขนของขึ้น เก็บของใน คลังสินค้า และการส่งมอบของ โดยเจตนาจะฉ้อค่าภาษีของรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่จะต้องเสียสำหรับของนั้น ๆ

7.3 พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 27 ทวิ เพิ่มความโดยได้บัญญัติใหม่ตามพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2499 มาตรา 4 คือ การช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซ้ำ รับจำนำ หรือรับไว้โดยประการใด ซึ่งของอันตนรู้ว่า เป็นของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยหลีกเลี่ยงอากรข้อห้าม หรือข้อจำกัด²⁶

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3-14.

4.4 บทวิเคราะห์ความจำเป็นและเหตุผลในการกำหนดความผิดมูลฐานของประเทศไทย

4.4.1 ความจำเป็นและเหตุผลด้านต่างประเทศ

ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้า ยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1988 (Vienna Convention) ได้กำหนดความผิดอาญาฐานฟอกเงินเพื่อให้รัฐสมาชิกนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหากฎหมายภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าว โดยกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาแก่ผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ที่ช่วยเหลือในการโอนสิทธิในทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าว ผู้ที่เปลี่ยนสภาพทรัพย์สินซึ่งมีที่มาเกี่ยวกับยาเสพติดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะปกปิดหรือเปลี่ยนแปลงแหล่งที่มาของทรัพย์สิน จะเห็นได้ว่า ตามอนุสัญญาดังกล่าวมุ่งเน้นแต่เฉพาะความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงถือได้ว่าความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดมูลฐานตามอนุสัญญานี้ โดยเฉพาะได้กำหนดให้ผู้กระทำการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดทางอาญา มีโทษจำคุก ปรับ และริบทรัพย์สิน การที่อนุสัญญาดังกล่าวกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดหลักที่ทุกประเทศจะต้องช่วยกันต่อต้านและปราบปราม ประเทศสมาชิกจึงได้นำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาบัญญัติเป็นความผิดมูลฐานไว้ในกฎหมายภายใน เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และฮ่องกง เป็นต้น

นอกจากนี้ ตาม Un Model Law ใน Section 1 Money Laundering offences Article 20 ก็ได้กำหนดความผิดการฟอกเงินหรือทรัพย์สินเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดที่จะต้องปราบปราม โดยที่ Un Model Law เป็นกฎหมายที่เป็นแบบให้ทุกประเทศนำไปเป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายภายในเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจึงเป็นความผิดมูลฐานที่แต่ละประเทศสมาชิกจะต้องกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อเป็นการสกัดกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งตาม Un Model Law ได้กำหนดความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพียงฐานความผิดเดียว โดยไม่ได้กำหนดความผิดมูลฐานอื่น ๆ ไว้ด้วย อันเป็นการสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการ

ลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 ที่มุ่งที่จะรื้อถอนผลประโยชน์ของผู้มีส่วนพัวพันกับการลักลอบค้ายาเสพติด ดังนั้น ประเทศสมาชิกที่บัญญัติกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะต้องนำเอาความผิดมูลฐานเกี่ยวกับ ยาเสพติดมาบัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าวด้วย นอกจากนี้ความผิดมูลฐานที่เกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว แต่ละประเทศอาจกำหนดความผิดมูลฐานอื่น ๆ ได้ ซึ่งก็แล้วแต่นโยบายของประเทศนั้น ๆ เช่น อาจจะกำหนดให้ผู้ฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจมีความผิดฐานฟอกเงินได้

ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการลักลอบค้ายาเสพติด และมีปัญหาการฟอกเงินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด แม้จะมีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ก็ยังไม่สามารถปราบปรามให้หมดสิ้นได้ แต่กลับขยายตัวกว้างขวางขึ้นเป็นองค์การอาชญากรรมและอาชญากรรมระหว่างประเทศ มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังไม่อาจเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินซึ่งเป็นข้อบัญญัติของอนุสัญญาดังกล่าว แต่ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการบัญญัติกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งผ่านการพิจารณาของรัฐสภา เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2542 ตามกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้หลายฐานความผิด และเพื่อให้สอดคล้องกับ Un Model Law และอนุสัญญาสหประชาชาติดังกล่าวตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญาและความผิดมูลฐานที่สำคัญ คือ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (1) นอกจากความผิดมูลฐานดังกล่าวแล้ว ตามกฎหมายดังกล่าวยังได้กำหนดความผิดมูลฐานอื่น ๆ เช่น ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา และความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วย มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน เป็นต้น

4.4.2 ความจำเป็นและเหตุผลภายในประเทศ

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการพัฒนาทางการเมือง โดยการปฏิรูปการเมืองให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง ซึ่งถือได้ว่าเป็นการพัฒนาทางการเมืองที่แสดงว่าเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นกว่าเดิม นอกจากการพัฒนาทางการเมืองและการปกครองแล้ว ประเทศไทยได้ผ่านเข้าสู่ยุคของความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม แม้ว่าจะมีกลไกทำหน้าที่ตรวจสอบและสร้างความบริสุทธิ์ขึ้นในสังคม เช่น สำนักงาน ป.ป.ป สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น แต่กลไกดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่จำกัดเฉพาะในเรื่องทางการเมือง การปกครอง และระบบราชการเท่านั้น แต่ในสังคมได้มีอาชญากรรมบางประเภท เช่น อาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด หรืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งผู้ก่ออาชญากรรมหวังผลเพื่อให้ตนหรือพรรคพวกได้รับประโยชน์ในทางทรัพย์สินอย่างมหาศาล โดยไม่คำนึงถึงว่าจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และสามารถนำทรัพย์สินเหล่านี้ไปเป็นประโยชน์ในการประกอบอาชญากรรมต่างๆ ต่อไป และขยายอิทธิพลครอบงำทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมอีกด้วย นอกจากนี้ ผู้กระทำความผิดหรือได้ประโยชน์จากการก่ออาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด หรืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ จะพยายามปกปิดการกระทำความผิดและปกปิดแหล่งที่มาของรายได้ และได้กระทำการ “ฟอกเงิน” ที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมดังกล่าว โดยการเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินหรือรายได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ทรัพย์สินหรือรายได้เหล่านั้นเปลี่ยนสภาพเป็นการได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย เช่น การประกอบธุรกิจที่ถูกกฎหมาย บังหน้า หรือโดยอาศัยสถาบันการเงินเป็นแหล่งในการฟอกเงิน เป็นการอาศัยสถาบันการเงินเป็นเครื่องมือในการปกป้องผลประโยชน์อันได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายของตน

อาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดและอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ มักจะเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม (organized Crime) โดยเป็นการกระทำความผิดที่มีการแบ่งความรับผิดชอบและขั้นตอนการทำงาน โดยมีผู้วางแผนและประสานงานเพื่อให้การกระทำความผิดดำเนินไปได้อย่างเป็นระบบ และในกรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดส่วนใดส่วนหนึ่ง ก็จะไม่กระทบกระเทือนถึงส่วนอื่น ๆ โดยเฉพาะบุคคลผู้เป็นระดับหัวหน้า นายทุน หรือผู้บงการ จะมีอาชีพที่ถูกกฎหมายบังหน้า และอาจเป็นผู้มีเกียรติในทางสังคมและทางการเมือง ดังนั้น การจับกุมดำเนินคดีหรือการปราบปรามบุคคลระดับหัวหน้า นายทุน หรือผู้บงการที่อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิด จึงเป็นไปได้ยากเพราะขาดพยานหลักฐาน การแก้ปัญหาจึงจำเป็นต้องออกกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและอาชญากรรมทางเศรษฐกิจเป็นความผิดมูลฐานในกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน

และปราบปรามการฟอกเงิน เพราะกฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายมาตรการควบคุมการฟอกเงิน ซึ่งจะมีมาตรการเรื่องการยึดทรัพย์ การตรวจสอบ มาตรการสมคบ (Conspiracy) บทลงโทษผู้ฟอกเงิน และการริบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัว และเป็นการตัดวงจรการเงินของผู้กระทำความผิดหรือองค์กรอาชญากรรมเหล่านั้น อย่างไรก็ตาม การใช้มาตรการควบคุมการฟอกเงินไม่สมควรเพียงมุ่งใช้เพื่อปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้น การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา ควรใช้กับความผิดมูลฐานอื่น ๆ ด้วย เช่น ความผิดเกี่ยวกับการเล็งกำไรอากร การฉ้อโกงหรือทุจริตทางการเงินรายใหญ่ ๆ ²⁷

การกำหนดความผิดมูลฐานไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยจึงมีความจำเป็น เพราะปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นมีหลายประเภทหลายรูปแบบที่กระทบกระเทือนต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ โดยความผิดมูลฐานหลักที่จะต้องกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด นอกจากนี้ ความผิดมูลฐานอื่น ๆ ที่รัฐบาลมีนโยบายที่จะป้องกันและปราบปราม ก็สมควรที่จะกำหนดไว้เป็นความผิดมูลฐานด้วย ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกงตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ เป็นต้น

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีวัตถุประสงค์ที่จะใช้เป็นมาตรการในการทำลายเศรษฐกิจของอาชญากร เพื่อเป็นการตัดวงจรของอาชญากรรมไม่ให้หาเงินที่ได้ไปประกอบอาชญากรรมต่อไปอีก ดังนั้น ความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าว จึงมีลักษณะที่เป็นการกำหนดความผิดที่อาชญากรประกอบอาชญากรรมแล้วได้ผลตอบแทนเป็นเงินหรือทรัพย์สินดังที่ได้กล่าวมาแล้ว โดยผู้ที่กระทำความผิดตามความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ยังไม่มีความผิดฐานฟอกเงิน แต่จะมีความผิดตามกฎหมายฟอกเงินก็ต่อเมื่อนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากความผิดมูลฐานไปกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการฟอกเงินดังกล่าว ดังนั้น พื้นฐานการกำหนดความผิดมูลฐานไว้ใน

²⁷ วาทีน คำทรงศรี. การฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2539), หน้า 97.

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในแต่ละประเทศจึงมีลักษณะคล้ายคลึงกัน เมื่อพิจารณาจากประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ฮองกง และไต้หวัน มีความคิดพื้นฐานมาจากความผิดมูลฐานที่กำหนดจะต้องเป็นความผิดทางอาญาที่มีเงินเป็นปัจจัยสำคัญ คือ เป็นความผิดทางเศรษฐกิจ และผลร้ายของความผิดดังกล่าวจะมีส่วนทำลายเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนมนุษยชาติเป็นอย่างมาก ความผิดมูลฐานที่มีแนวคิดพื้นฐานที่คล้ายคลึงกัน ความผิดมูลฐานจึงมีลักษณะคล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันก็เพียงแต่ละประเทศจะมีความผิดมูลฐานที่ไม่เท่ากัน บางประเทศมีความผิดมูลฐานมาก บางประเทศมีความผิดมูลฐานน้อย หรือมีการกำหนดความผิดมูลฐานแบบกว้าง ๆ ให้ครอบคลุมความผิดจำนวนมาก แต่ทุกประเทศก็มีแนวคิดพื้นฐานในการกำหนดความผิดมูลฐานที่เหมือนกัน

การกำหนดความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 3 จำนวน 7 ความผิดมูลฐาน ซึ่งสามารถแยกเป็นข้อหาความผิดทางอาญาได้เป็นจำนวนมากดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แนวคิดพื้นฐานในการกำหนดความผิดมูลฐานดังกล่าว มีแนวคิดที่คล้ายกับประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ฮองกง และไต้หวัน โดยพิจารณาจากความผิดที่เงินเป็นปัจจัยสำคัญ คือ ความผิดทางเศรษฐกิจ และผลของความผิดดังกล่าวจะมีส่วนทำลายสังคม เศรษฐกิจ และมนุษยชาติ เช่น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน หรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งกระทำโดยกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น เป็นต้น